

ZEEUWSE VERWANTEN IN DE GRANDE ARMÉE VAN NAPOLEON

NICO VAN DINTHER

Napoleon Bonaparte

(David, Château de Versailles)

Afbeeldingen omslag:

Slag bij Leipzig 16-19 oktober 1813 door A.I. Zauerweid

Het schip L'Océan 11 april 1809 bij het eiland île-d'Aix.

© N.L. van Dinther, 2018 -Capricornus

Inleiding:

Een halsstarrig gerucht in de familie was de deelname en veilige terugkomst van Theunis van Dijk van de beruchte tocht van Napoleon naar Rusland in 1812. Een onderzoek werd gestart met een verrassende uitkomst, maar daarover later. De interesse naar dit onderwerp gaf aanleiding verder te onderzoeken of er andere familieleden of verwanten hadden deelgenomen aan de Grande Armée waarvan het resultaat van het onderzoek onderstaand is opgenomen.

In de deelkwartierstaat Hoogerwerf komen een aantal families voor die aan een onderzoek voldoen naar de deelname, op welke manier dan ook, in de Grande Armée. Deze families zijn in alfabetische volgorde: van Dijk, Flikweert, Geluk, Goedegebuur, de Korte, Moeliker, Quist en Schot, van Dijk is een directe voorvader en de overige zijn verwanten in de deelkwartierstaat Hoogerwerf. In totaal zijn er 12 personen gevonden, van deze twaalf hebben het er 7 overleefd. Hun wel en wee zal zo uitgebreid mogelijk beschreven worden voor zo ver de bronnen dat prijsgeven. De krijgshandelingen waarbij zij betrokken waren maar ook hun sociale omgeving en afkomst zal zoveel als mogelijk is aan bod komen.

Het onderzoek naar bovenstaande verwanten begint met Theunis van Dijk en daarna in chronologische volgorde de andere verwanten.

Na de inlijving in 1811 van Zeeland bij het Franse Keizerrijk werden daar ook de Franse dienstplichtwetten van kracht waaronder de *Conscriptie* toegepast in de jaren 1811-1813. De Kapitein van Recruitering in het Departement van de Monden van de Schelde, (*Département des Bouches de l'Escout*), startte met de werving van dienstplichtigen, (*conscrits*). Genoteerd werden de namen en verdere gegevens van alle voor dienstplicht in aanmerking komende mannen in zogenaamde wervingsregisters. In totaal werden de namen van 4.688 mannen, geboren in de jaren 1788 tot en met 1793 (lichtingen, *Classe*, 1808-1813), die voor de dienstplicht in aanmerking kwamen in deze wervingsregisters vastgelegd. Daadwerkelijk hebben 4456 man geloot, waarvan er 974 als dienstplichtig militair zijn uitgezonden. De kapitein van Recruitering in Middelburg heeft stelselmatig meer jongens weggezonden dan de verplichte aantallen uiteindelijk 1.056. De opgeroepen moesten één voor één een lot trekken. Trok men een laag nummer dan was de kans groot dat men in dienst moest. Uiteindelijk werden de gegevens van alle dienstplichtigen in het gehele departement verzameld in één register: het *tableau Général des Conscrits du Département*. In deze registers zijn dezelfde personen opgenomen als in de wervingsregisters van de Kapitein van Recruitering, maar er worden soms meer gegevens over hen vermeld. Daarnaast werden nog vertreklijsten, (*Contrôle de départ*), bijgehouden waarin vermeld wordt naar welk onderdeel de dienstplichtige gestuurd werd. De genoemde registers zijn bewaard gebleven en te raadplegen in het Zeeuws Archief te Middelburg, archief van de Prefectuur (toegangsnr.5).¹ Als men het juiste onderdeel te weten kan komen dan zijn mogelijk waardevolle aanvullingen over het wel en wee van de dienstplichtigen terug te vinden in de archieven bij "Service Historique de la Défense, Château de Vincennes" in Frankrijk, ook te raadplegen op hun site: "Mémoire des Hommes".² Bij het Ministerie van Defensie is aanwezig een databank met daarin vermeld de namen van militairen in het leger van Napoleon daarbij staat vermeld waarbij zij zijn ingedeeld met het nummer van inschrijving.³

De dienstplichtigen werden ingedeeld naar Frans voorbeeld bij de Marine ter bewaking van de kusten, de *Équipage de Haut Bord*, en bij te formeren regimenten infanterie van Linie, *Régiment d'Infanterie de Ligne*, en regimenten *Cuirassiers* en *Dragonders*.

¹ Litt.: P. Scherft. De archieven der Prefectuur van het Departement der Monden van de Schelde en der onderprefecturen van de arrondissementen van Middelburg en Goes 1810-1814 ('s-Gravenhage 1968). Jan de Ruiter, Geloot voor Napoleon Bevelanders in het leger van Napoleon 1811-1814, uitgeverij Het Paard van Troje, 2013, blz. 175.

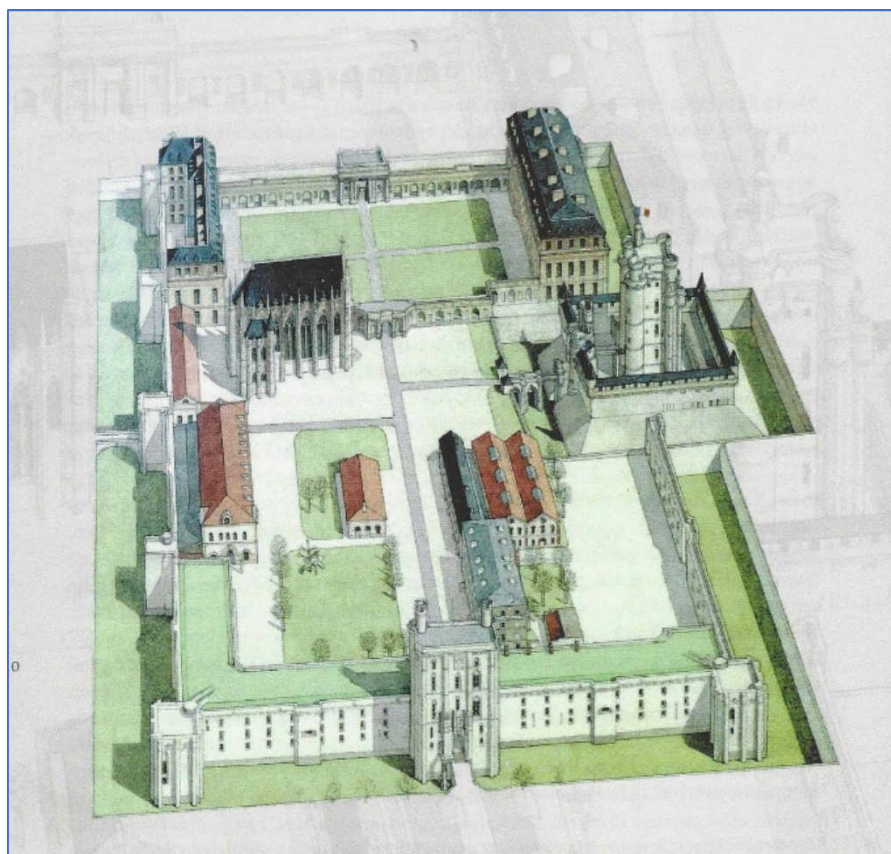
² <http://www.memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr/> . Zie hoe te zoeken: www.famvandevelde.nl/;
Nederlanders in Franse Dienst.

³ <https://www.defensie.nl/onderwerpen/militaire-geschiedenis-nimh;>

Zeeuwse verwanten in de Grande Armée van Napoleon

Onderzoek in het Zeeuws Archief te Middelburg

Het complex van het Château de Vincennes

(In het Pavillon du Roi, rechtsachter bevind zich de studiezaal)

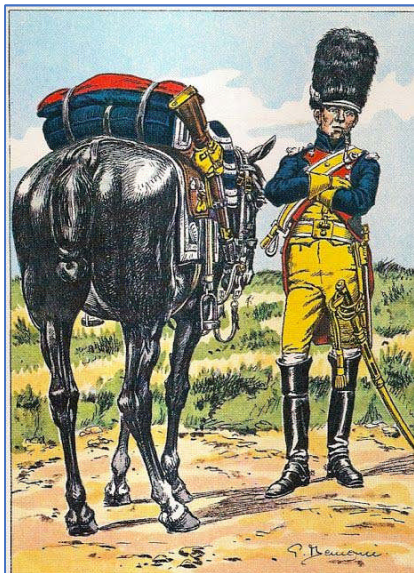
Het eiland Tholen toen en nu

Theunis van Dijk.

Theunis werd geboren op 1 december 1792 te Oud-Vossemeer als zoon van Leendert van Dijk en Maria Geuse. In 1811 werd hij als volgt ingeschreven: Teunis van Dijk, laboureur, geboren Oud-Vossemeer 1793 (!) ingeschreven als bewoner van Oud-Vossemeer.⁴ Het geslacht van Dijk is van oorsprong afkomstig van Mijnsheerenland in Zuid-Holland en vestigde zich later via Willemstad medio achttiende eeuw op het eiland Tholen. Leendert van Dijk is op 12 oktober 1760 gedoopt te Tholen als zoon van Theunis van Dijke en Adriana van Eekelen en aldaar overleden op 21 november 1820. Hij trouwde op 1 november 1792 met Maria Geuse dochter van Mathijs Geuze en Tannetje van den Bogaert. Leendert koopt op 7 augustus 1804 van Adriaan van Eekelen een hof en land te Oud-en Nieuw Vossemeer voor een bedrag van 2709 pond, na aftrek erfportie, de verkoper is een oom van de koper. Theunis was later visser te Tholen en is aldaar op 25 mei 1855 overleden. Hij huwde tweemaal, de eerste maal met Jannetje Cornelissen en kreeg bij haar zes kinderen en voor de tweede maal met Janna Oom en kreeg bij haar vier kinderen waarvan de dochter Maria van Dijk op 11 november 1866 trouwde met Andries Hoogerwerf.⁵

In de Algemene Lijst van de dienstplichtigen in het departement Monden van de Schelde voor de lichte 1812⁶ staat in de index: van Dijk Theunis 659 26. Hier betekent 659 nummer in de 1^e kolom van de hoofdlijst en nr. 26, in de kolom 5, is een verwijzing naar zijn nummer in de lotingslijst. Vervolgens worden in de kolommen 6 t/m 9 zijn personalia genoteerd. In kolom 10 staat zijn lengte vermeld: 1 meter 686 millimeter, kolom 12 vermeld: geschikt om te dienen en kolom 13 de soort geschiktheid: aanwijzing voor werkelijke dienst. Daarna komen de kolommen 16 en 17, de belangrijkste n.l. de volgende inschrijving in kolom 16: "Incorporé le 10 avril 1813 dans la gendarmerie Impériale du Département porté sous le no.5 au controle de Départ no. 15". Vertaald: Inlijving op 10 april 1813 in de keizerlijke afdeling bereden gendarmerie onder no 5 op de vertreklijst nummer 15. Kolom 17 geeft eventuele veranderingen aan die in de situatie zijn opgekomen in de volgende gewone zittingen van de raad van rekrutering. Toegevoegd op de beschrijving van kolom 16 wordt: et au Registre matricule du corps sous le No. Vertaald: En in het inschrijvingsregister van het korps onder het Nr. (niet ingevuld!)⁷

Theunis behoorde bij de 9 dienstplichtigen die in 1813 naar Middelburg gingen ter opleiding van gendarme, wat zijn uiteindelijke standplaats is geworden is niet bekend.

Gendarme in veldtenue 1813

Hoogaars vissersschip Tholen

⁴ Zeeuws Archief, Archief Prefectuur inv. nr. 370.

⁵ Zie voor de genealogie Van Dijk: www.nicovandinther.nl.

⁶ Zeeuws Archief; Prefectuur, toegangsnummer 5, inv. nr. 232.

⁷ Volgens schrijven van 19 oktober 2017 Service Historique de la Défense te Vincennes mogelijk onder "cote GR 28Yc 27". (niet gedigitaliseerd op www.memoiredeshommes)

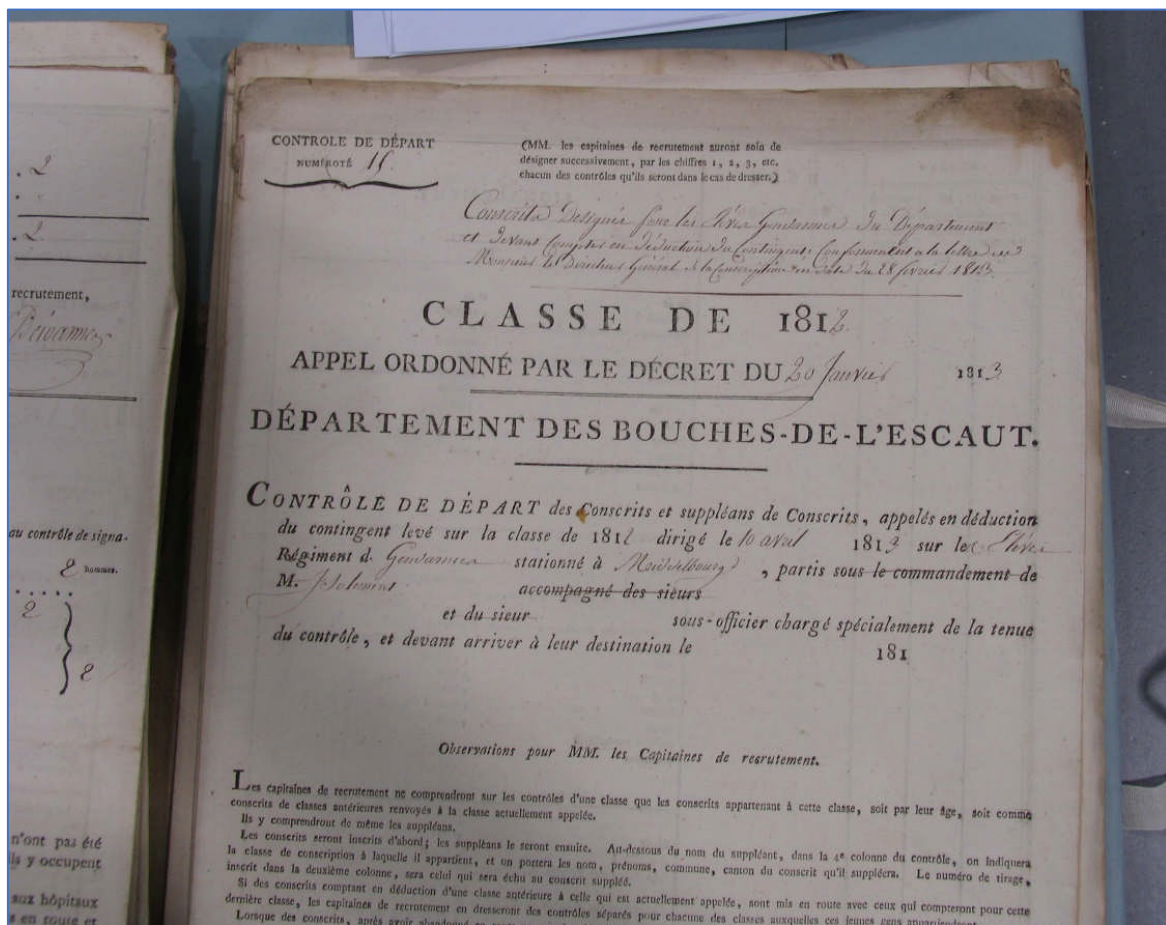
Zeeuwse verwanten in de Grande Armée van Napoleon

Jour 15	un frère en activité d'origine	incorporé en date du vingt deux mars 1813
Mois Mars	Il existe par une feuille individuelle en date du 22 mars 1813 que son frère est présent est présent au 5 ^e rég ^t de la garde	que son frère est présent au 5 ^e régiment de la garde Impériale.
An 1813		
2.° 399		
1.°	Incorporé le 10 avril 1813 dans la garde Impériale de part N.° 1.	Incorporé le 10 avril 1813 dans la garde Impériale de part N.° 1.
Jour		
Mois		
An		
2.°		
1.°	Substitué par le nommé Abraham Isaac Schipper le quel est parti en dépt le 10 avril 1813 pour le 23 ^e	Substitué par le nommé Abraham Isaac Schipper le quel est parti en dépt le 10 avril 1813 pour le 23 ^e

Kolom 16

Kolom 17

(alle foto's Zeeuws Archief Ad. Hoogerwerf)

Zeeuwse verwanten in de Grande Armée van Napoleon

ingerigt om de inwendige rust en de invoering der wetten te handhaven. Deszelfs dienst is in 't bijzonder geschikt tot veiligheid der velden en grootte wegen. De werkzaamheden van dit korps en deszelfs gemeenschap met de burgerlijke magt, zijn vervat in de wet van den 28 germinal het 6 jaar.

Officieren: Hr. Lenfant, Kapitein kommanderende de compagnie van het departement der Monden van de Scheld, te Middelburg, op de Haringplaats.

Plaatsing der Brigades.

Luitenantschap van Middelburg: Ponfot luitenant.

Pernet, kwartiermeester te paard....5 Gendarmes te paard.

Locrive, brigadier te voet....5 Gendarmes te voet.

Hierna volgt een opsomming van de gendarmerie posten in andere plaatsen. De maximale bezetting is daar 5 gendarmes, sommige te voet in andere plaatsen te paard. Middelburg is dus de hoofdplaats van de gendarmerie

De gebeurtenissen op Walcheren in de periode november 1813 tot mei 1814 geven een inkijkje in de activiteiten van de gendarmes te Middelburg. In deze periode werd Walcheren belegerd door de Engelse vloot en de Gouverneur Gillij te Middelburg verordonneerde op 22 november 1813 dat een compagnie grenadiers op de Grootte Markt moest komen opdraven. Hij gelaste de kolonel Thibaut met de compagnie grenadiers naar Vlissingen op te trekken. Maar de grenadiers bestaande uit de burgerij van Middelburg, weigerden en zetten hun geweren aan de grond. Zij waren ingezeten burgers en vele van hen waren gehuwd en hadden kinderen en zagen het niet zitten hen onbeschermd achter te laten. Aanvankelijk werden zij daarop bedankt en konden naar huis terug keren. Alleen werd daar van hogerhand geen genoegen meegenomen. De weigerachtige grenadiers moesten 's morgens hun wapenuitrustingen inleveren bij het huis van de commandant van de gendarmes op de Haringplaats. Een aantal weigerden dit te doen omdat zij deze uitrusting zelf bekostigd hadden waarop 4 van hen in hechtenis werden genomen. Een werd er vrijgelaten maar de andere drie werden gevangelijk, onder begeleiding van gendarmes, afgevoerd naar Vlissingen. De gouverneur besloot in januari 1814 dat de forten te Vlissingen, Veere en Rammekens van proviand voorzien moesten worden op kosten en door de burgerij van Middelburg. Maar daar de leveranties niet vlot genoeg verliepen tot ongenoegen van de gouverneur gelaste hij vier respectabele Heren in gijzeling te nemen en deze werden 's nachts onder begeleiding van gendarmes afgevoerd naar Vlissingen. Een ander voorval deed zich voor in februari 1814. De zogenaamde landslieden, inwoners van het platteland, kwamen in verweer tegen de activiteiten van de Franse troepen op het platteland. Zij verzamelden zich en trokken op naar de stad Middelburg teneinde de troepen te hinderen. Zij verzamelden zich bij ingang van de Noordweg op de Buitensingel bij de Noordpoort. De Franse troepen gingen de stad in bij de Dampoort aan de andere zijde van de stad. De bevolking kreeg daar lucht van en het gebeurde dat een gendarme die daarlangs kwam om naar de Dampoort te gaan "duchtig afgeklopt werd, zoodat hij ter aarde bleef liggen". De gendarmes waren dus bij de bevolking niet erg geliefd, of het Franse gendarmes waren of lotelingen blijkt uit het verhaal niet.

(Bron: Echt en Omstandig Verhaal der gewigtigste gebeurtenissen, in het eiland Walcheren, gedurende de blokkader der Engelschen, van de maand november 1813, tot den tyd, der ontruiming door de franschen in mey 1814. Te Middelburg, gedrukt bij C. Jongkindt, boekdrukker)

Het blijft dus onbekend hoe het verder afloopt met Theunis als gendarme en waar hij uiteindelijk werd ingedeeld. Na de nederlagen van Napoleon in Rusland in 1812 en de Volkerenslag bij Leipzig op 16-19 oktober 1813, die ook aan vele Zeeuwen het leven kostten, was het einde van de Franse Tijd in zicht. Eind 1813 was vrijwel heel Zeeland bevrijd. Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen bleven nog tot het voorjaar 1814 in Franse handen. Walcheren werd op 6 mei 1814 door de Fransen verlaten.

Het gerucht dat Theunis in Rusland was geweest en daarvandaan veilig was teruggekeerd kan dus naar het rijk der fabelen worden verwezen.

Zeeuwse verwanten in de Grande Armée van Napoleon

Haringplaats te Middelburg

Sint Jorisdoelen grenzend aan de Haringplaats

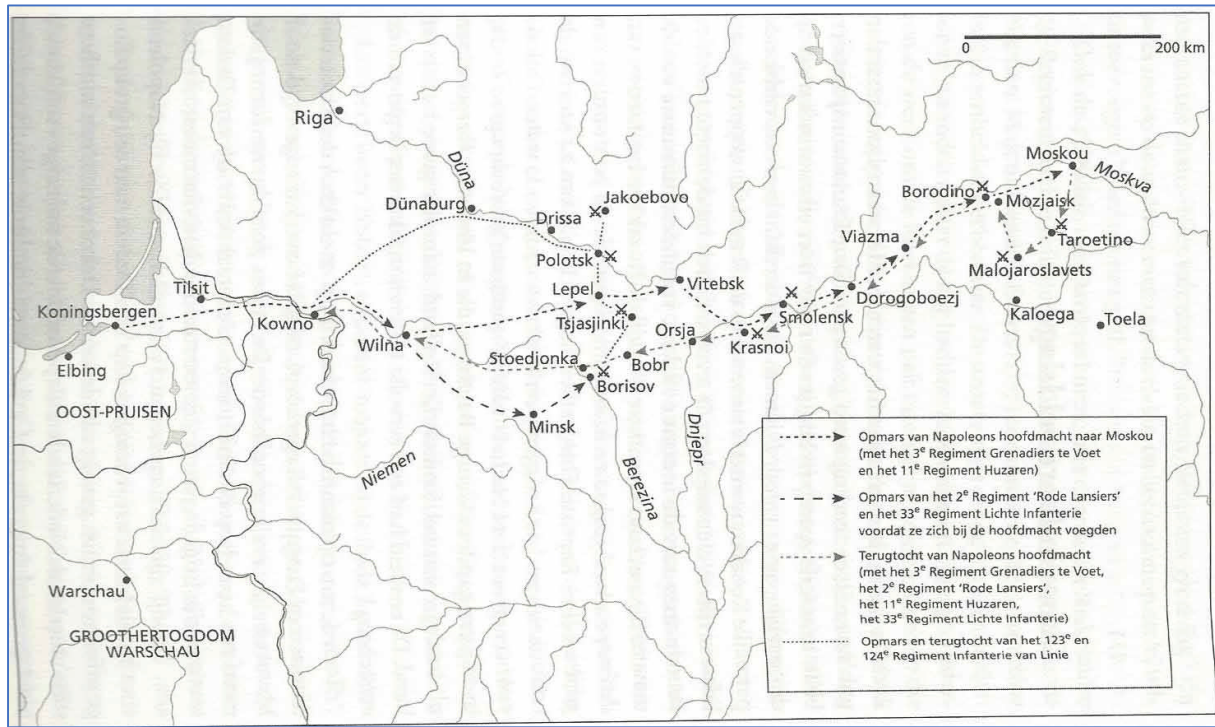
Indeling regiment van infanterie van Linie:

Een regiment infanterie van Linie bestond uit 5 bataljons. De eerste drie bataljons bestonden ieder uit 6 compagnieën, 1 compagnie grenadiers, 1 compagnie voltigeurs en 4 compagnieën fuseliers. Het 4^e bataljon bevatte 6 compagnieën, het 5^e bataljon bestond uit 4 compagnieën en fungeerde als depot en opleidingsbataljon. Van oorsprong zou ieder compagnie organiek 140 man omvatte echter in de praktijk kwam daar zelden iets van terecht en was de omvang beduidend lager. De samenstelling van een compagnie: 1 kapitein, 2 luitenants, 1 sergeant-majoor, 4 sergeanten, 1 foerier, 8 korporaals, 2-3 drummers en 121 manschappen.

Bij het 5^e bataljon bestond de instructie voor de opleiding gedurende 1806-1814 uit drie scholen, de soldatenschool, de peletonsschool en de bataljonsschool en duurde ongeveer 3 maanden. Later is een 6^e bataljon toegevoegd waarschijnlijk voor de opleiding van onderofficieren (zie bij Anthony Quist).

Na de nederlaag in Rusland was het formeren van een leger een hoge prioriteit en kwam van de geplande opleiding weinig terecht waardoor veel onvoldoend geschoolde soldaten in de strijd geworpen werden.¹⁰

Veldtocht naar Rusland 1812:

Bij de Campagne naar Rusland in 1812 was het 124^e regiment linie infanterie samen met het eveneens Hollandse 123^e regiment ingedeeld bij het 2^e legerkorps van Maarschalk Oudinot, hertog van Reggio. Het 124^e in de 8^e divisie van generaal J.A. Verdier, later bestemd deel van de linkerflank van het optrekkende leger uit te maken en, bij het binnen rukken van Rusland, de operaties naar de kant van de rivier de Dūna en verder noordwaarts voort te zetten. Het 124^e was het oude Hollandse 3^e regiment van linie plus een bataljon van het Hollandse 7^e regiment van linie en werd te Haarlem op 17 september 1810 geformeerd. Generaal F.R. Pouget in zijn memoires stelde de grootte van het onder zijn bevel staande 124^e op 2400 man, de eerste-luitenant d'Auzon de Boisminart, die bij de eenheid diende in de artillerie compagnie, eveneens op 2400 man bestaande uit het 1^e, 2^e en 3^e bataljon, ieder groot 800 man. Volgens de Franse historicus G. Fabrie bestond het 124^e uit: 81 officieren 1447 manschappen, 183 versterkingen, totaal 1711 man. De veldslagen waaraan dit regiment deelnam gedurende de

¹⁰ Sous Les Armes. Internet: French Infantry during the Napoleonic Wars.

Russische veldtocht waren: Dewoltowo, Oboiardzina, Polotsk (1^e en 2^e), Tchaniski, Borisow, Berezina en Kowno.

Commandant van het 124^e regiment in 1812 was kolonel Jacque Hardyau, die getroffen door een kanonskogel in de slag van Tchaniski op 31 oktober 1812 werd gedood, hij werd opgevolgd door kolonel Jean-Baptiste Laffithe.

Het 124^e regiment bevatte 5 bataljons. Het 5^e bataljon was een opleidingsbataljon, het 4^e bataljon werd in reserve gehouden. De eerste drie bataljons werden ingezet in de strijd. Het 4^e bataljon van het 124^e regiment in reserve gehouden was gelegerd, ter beveiliging van het voorraaddepot, in het bij de vestingstad Stettin nabijgelegen Ueckermünde.

Maarschalk Nicolas Charles Oudinot

Generaal L. Gouvion-Saint-Cyr

De veldtocht begon op 23 juni 1812 en de dagen er na, het leger, bestaande uit ca. 691.500 man, trok de rivier de Njemen over in de richting van de plaats Kowno (tegenwoordig Kaunas), onder hen bevonden zich ca. 15.000 tot 16.000 Nederlanders.

Sjako 124^e regiment

Interieur tent van een officier 124^e regiment ¹¹

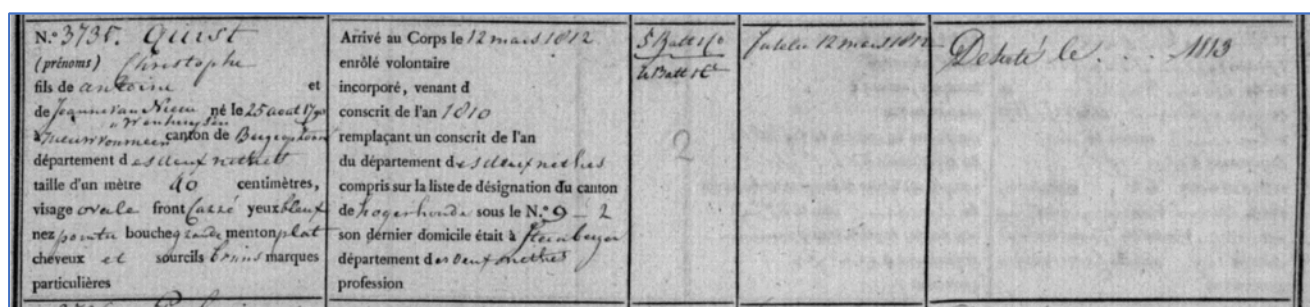
¹¹ Jacob Anthonie Camphuis tekent in 1804 het interieur van zijn officierstent hij overleed in 1812 in Rusland die diende in het 124^e regiment linie infanterie. Bron: Joost Welten, Antihelden, bijzondere levens van gewone mensen uit de tijd van Napoleon, WBooks 2015, afbeelding Brown University, blz.26.

Twee van die Nederlanders waren:

Christoffel Quist:

Cristoffel Quist werd geboren te Nieuw-Vossemeer op 25 augustus 1790 als zoon van Anthony Anthonisse Quist en Johanna van Nieuwenhuyzen. Hij woonde te Steenberg en was van de lichte 1810 en werd ingelijfd bij het 124e Regiment Infanterie van linie te Abbéville, Registre-matricule te Vincennes nr. 3735, hij kwam op 12 maart 1812 aan bij het corps en werd ingedeeld bij het 5e bataljon 1e compagnie en daarna bij het 4e bataljon 1e compagnie als fuselier. Christoffel was klein van stuk slechts 1 meter 40 centimeter¹², had blauwe ogen en kastanjebruin haar. Hij deserteerde volgens de aantekening in het matricule in 1813. Van hem zijn in de archieven verder geen gegevens gevonden.

Zijn vader Anthony Quist was een zoon van Anthony Quist en Apolonia Quist, hij had een broer Abraham Quist wiens zoon Anthony Quist geboren 28 november 1791 eveneens diende in de Grande Armée.¹³

Registre-matricule nr. 3735¹⁴

Het is uiteraard niet mogelijk vast te stellen waar in deze tijd Christoffel Quist gediend heeft, aanvankelijk was hij ingedeeld in het 5e bataljon van het 124e regiment, daarna in het 4e bataljon. Wanneer de overplaatsing naar het 4e bataljon heeft plaats gevonden staat niet vermeld maar het zou zo meer eens mogelijk zijn dat hij deel heeft gemaakt van het 4^e bataljon van het 124^e regiment dat gelegerd was in de Oostzee en later te Stettin. Uit de matricules blijkt uit een aantal bijschrijvingen dat het 4^e bataljon inderdaad gelegerd was te Stettin. Toch ziet het er in ieder geval naar uit dat hij de tocht naar Rusland niet overleefd heeft, hij komt in de archieven in Nederland niet meer voor.

Willem Moeliker:

Willem Moeliker werd geboren op 12 december 1790 te Steenberg als zoon van Marinus Moeliker en Elisabeth Willemse. Hij woonde te Tholen en was van de lichte 1810 en werd ingelijfd bij het 124e Regiment Infanterie van Linie te Abbéville, Registre-matricule te Vincennes nr. 3863, hij kwam op 14 maart 1812 aan bij het corps en werd ingedeeld bij het 5e bataljon 1e compagnie als fuselier en op 24 maart als grenadier in het 4e bataljon en daarna op een onbekend moment bij het 2e bataljon. Hij was 1,77 meter lang en had bruine ogen en kastanjebruin haar. Hij deserteerde volgens de aantekening in het matricule in 1813.

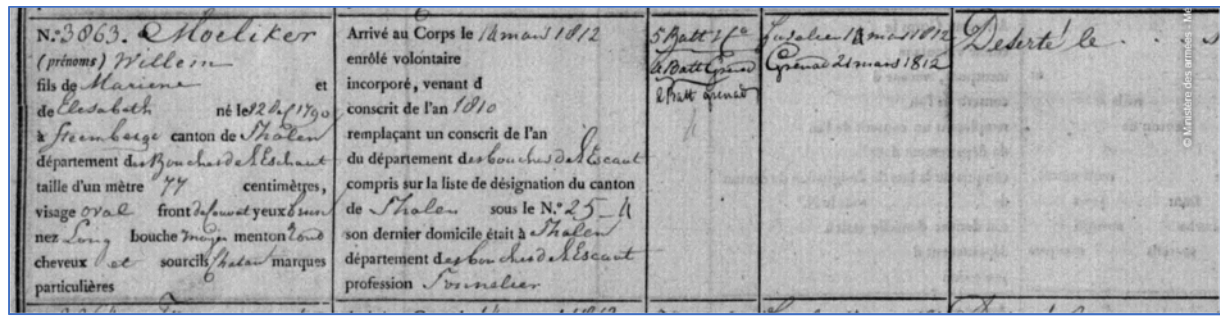
Het geslacht Moeliker komt van oorsprong uit Reimerswaal en vestigde zich na het verloren gaan van Reimerswaal begin 17^e eeuw te Tholen, het waren voornamelijk vissers. Willem trouwde op 5 september 1815 te Scherpenisse met Cornelia Anna Willemse, zij kregen 15 kinderen waarvan vier kinderen de

¹² Zijn aangegeven lengte zal een verschrijving zijn hij was fuselier en dan moet je langer dan 1,60m zijn.

¹³ Voor de genealogie Quist zie: www.nicovandinther.nl.

¹⁴ Service Historique de la Défense: SHD/GR 21 YC 872, 124e regiment infanterie van linie

volwassen leeftijd bereikten. Willem was kuiper te Tholen en aldaar pachter van het tolhok hij overleed op 11 juli 1869 te Goes als tapper.¹⁵

Registre-matriculaire nr. 3863¹⁶

Willem Moeliker vertrok als nummer 40 op de appellijst in een groep van 48 man op 3 maart 1812 vanuit Middelburg, richting Vlissingen. Hier werden ze met zolderschuiten en hoogaarzen overgezet naar Breskens. De groep werd begeleid door de sergeanten Raby en Allemand en de korporaal/voerlieden Maigrot en Lestas. Er gingen dus minimaal twee paard-en wagens mee.¹⁷ De tocht ging verder richting Abbéville hier bevond zich het opleidingsdepot van het 124e regiment infanterie van linie. Via Breskens, Eeklo en Lille arriveerden ze na een mars van elf dagen op de plaats van bestemming. Veertien dagen later vertrok er nog een contingent van negen Zeeuwse jongens voor dit onderdeel, zodat op 22 maart 1812 de groep compleet was.

De opleiding duurde ongeveer zes weken, zodat ze eind april daarmee klaar waren. Om plaats te maken voor een nieuwe lichter rekruten werden ze als 4^e bataljon gelegerd in Boulogne-sur-Mer. Cristoffel Quist bleef bij het 4^e bataljon als fuselier, terwijl Willem Moeliker op 21 maart bij het 4^e bataljon werd ingedeeld bij de grenadiers, en vandaar naar het 2^e bataljon.

Het 4^e bataljon kreeg bevel om vanuit Boulogne-sur-Mer naar Stettin te marcheren. Jacob van Zweden uit Kapelle schreef in een brief van 14 september 1812 naar huis dat ze “zedert Belogne af vol 400 hondert uren gemarseerd” hadden, dat ze op 5 september waren aangekomen in Stettin en nadien waren gelegerd in het nabijgelegen Ueckermünde. Onderweg hadden ze “het redelijk goed gehad”.

Op 18 maart 1813 werd de stad Stettin door het Russische leger ingesloten. Waarschijnlijk is het 4^e bataljon van het 124e regiment op de buitenpost te Uekermünde volledig verrast door de snel naderende Russen en had het zich zonder veel verzet massaal overgegeven. Later bleek dat veel soldaten zich niet hadden overgegeven, maar naar Stettin waren gevluht. De aantekening in de matricuulregisters déserté le.. 1813 is later omstreeks 1 augustus 1814 door een overijverige, rechtlijnig denkende administrateur neer geschreven uitgaande van de gedachte dat iedereen die op 1 augustus 1814 niet meer bij het onderdeel aanwezig was, ook daadwerkelijk gedeserteerd of op zijn minst onwettig afwezig was. Ook achter de namen die tijdens de Russische veldtocht om het leven waren gekomen, maar waar dat door gebrek aan gegevens niet was genoteerd, heeft de administrateur bij het Ministerie van Oorlog in Parijs de aantekening over desertie in 1813 geplaatst.¹⁸

Uit een tweede brief van Jacob van Zweden, die hij op 28 juli 1813 schreef, is in hoofdlijnen te volgen hoe het de “deserteurs” is vergaan. Hij was in het hospitaal van Hamburg terecht gekomen en daar door de Russen gevangengenomen. Hij werd gedwongen om dienst te nemen in het Duitsch-Russisch Legioen. Op 12 mei 1813 was hij gevangengenomen door de Fransen en als krijgsgevangene via Bremen en Wesel in Dinan terecht gekomen, een vestingstad op de grens van Normandië en Bretagne aan de Kanaalkust. Jacob Marinusse uit Kruiningen zal gedeeltelijk hetzelfde zijn overkomen, want hij overleed op 30 juni 1813 in het Franse St. Omer. Jan Rijn is net als Jacob van Zweden, bij het Duits-

¹⁵ Voor de genealogie Moeliker zie www.nicovandinther.nl

¹⁶ Idem.

¹⁷ Vriendelijke mededeling Jan de Ruiters, e-mail 11 april 2018.

¹⁸ Vriendelijke mededeling Jan de Ruiters, e-mail 11 april 2018.

Russisch Legioen terecht gekomen hij bleek in Rusland achter gebleven te zijn en daar getrouwd met een Joodse vrouw. Zijn nakomelingen wonen tot op heden nog steeds in Rusland.¹⁹

Frans Mieras uit Kapelle werd op 5 december 1813 bij de overgave van Stettin gevangengenomen. Hij nam ter plaatse dienst in het opgerichte 2^e Bataljon Holland Legioen van Oranje. Terug in Nederland tekende hij tegen een handgeld van tien gulden, een contract voor een dienstverband van zes jaar.²⁰

Fuselier 1812

Grenadiers 1812

Hun belevissen zijn uit persoonlijke brieven of aantekeningen niet bekend maar kunnen stukje bij beetje gereconstrueerd worden uit hetgeen wel bekend is uit de belevissen van anderen.

Jan Pieter Booyenga uit Britsum in Friesland schrijft op 6 mei 1813 na aankomst in Abbéville bij het 124e regiment infanterie van linie aan zijn ouders o.a. (dit zal een jaar eerder niet anders geweest zijn)

"...Wij hebben onse montteering aanstonds gekreegen zoo draa als wij en de plaats gekoomen zijn en dat bestond in een blauwe rok met een wijt lang broek en cecoo (=sjakoo) met een polijsiemuts een cepot twee witte hemden een strop das om de hals twee lange linnen broeken twee paar schoenen twee paar slipkousen een paar witte en een paar swarte patroontas ranzel en geweer 3 borssels 2 kammen vet doosjes Almaal nieuw en stram en wij leggen en de brak ijeder companij in zijn eigen kaamer. De daags tweemaal warm eten en 1 ½ pond brood Dan er is groene erten en daneris soetappels en witte boontjes en alle daagen aardappels en 2 maal daags een ordentlijk stikje vlees dat ik moet niet klagen, ...en des daags tweemaal ekserzeeren smorgens van ses tot agt en savonds van vier tot ses en agt uur moet wij weer savonds in de brak weesen."²¹

Enkele tientallen Hollandse militairen hebben hun belevissen in Rusland te boek gesteld. In tien gevallen hebben deze documenten mede betrekking op een periode van krijgsgevangenschap. Onder hen bevond zich J.C. Chr.Momberg, tweede luitenant in het 124^e regiment infanterie van linie. Bij hem gaat het formeel niet om memoires, maar om levensverhalen die door derden werden opgetekend.²² Hieruit blijkt dat Russen krijgsgevangenen hebben gemaakt van het 124^e regiment infanterie van linie.

¹⁹ De Ruiter, 2013, blz.65-66

²⁰ De Ruiter, 2013, blz. 32.

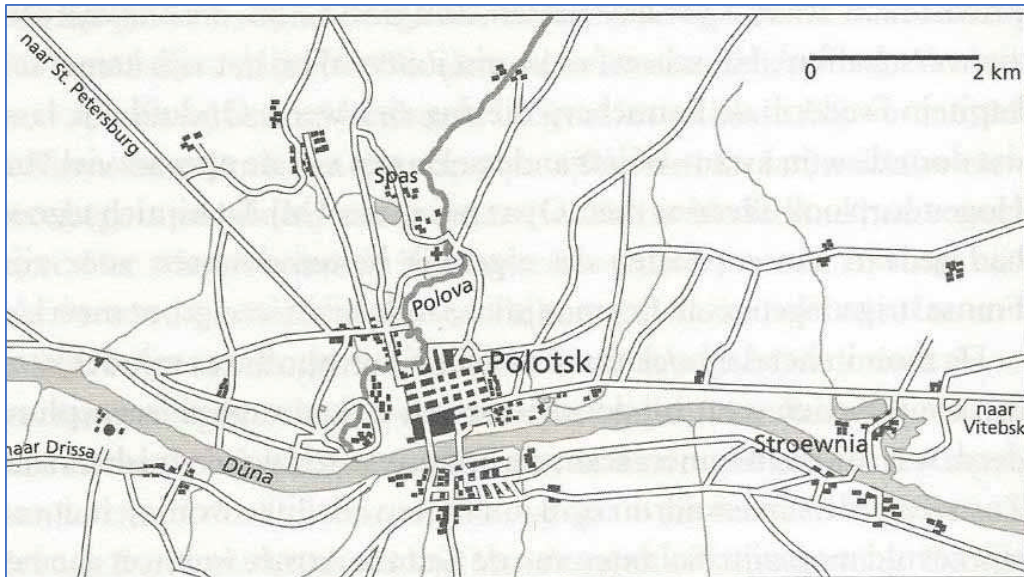
²¹ Website J.A. Paasman, overleden 13 februari 2007 in Burgum, http://www.friezen-onder-napoleon.nl/Pages/pagina_inleiding.htm

²² Joost Welten: Hollandse krijgsgevangenen in Rusland 1812-1814 in: Leidschrift Historisch Tijdschrift. Rusland en Europa. Westerse invloeden op Rusland 24-2-(2009), blz.51.

Voor Momberg zie: Vaderlandsche Letteroefeningen, 1862, blz. 109-125. Zijn verhaal gaat over officieren.

Majoor W.P. d'Auzon de Boisminart aan het hoofd van een compagnie artillerie in het 124^e regiment linie infanterie schreef eveneens zijn bevindingen op van de veldtocht naar Rusland in 1812.²³

Het 124^e regiment, bestaande uit het 1^e, 2^e en 3^e bataljon, trok op in noordelijke richting naar de vesting Polotsk. De Russen hielden zich vooralsnog passief in de strijd. Op 30 juli 1812 kwam er echter een eind aan de Russische passiviteit. Bij het plaatsje Kijastitsy werden de Fransen verrast door een felle tegenaanval van Wittgenstein, met als gevolg dat de troepen van Oudinot- waaronder het 123e en het 124e regiment en het 14e regiment kurassiers- in het defensief werden gedwongen. Voor veel van de Hollandse soldaten betekende deze gevechten hun vuurdoop. Meerder dagen vochten ze tegen de Russen, zonder dat één van de twee partijen een duidelijke overwinning behaalde. Oudinot trok zijn troepen uiteindelijk terug op Polotsk, waar hij begin augustus versterking kreeg van het 4e Legerkorps van generaal L. Gouvion Saint-Cyr.

Wittgenstein, niet ontmoedigd door het feit dat hij nu in de minderheid was, viel op 17 en 18 augustus opnieuw aan. Tijdens de gevechten die volgden, leden de betrokken Hollandse regimenten zware verliezen. Het 124^e regiment stond langdurig opgesteld in het centrum van de linie en had volgens ooggetuige d'Auzon de Boisminart "den hagchelijkste kamp" te verduren. Van 27 officieren en 600 manschappen, (10 compagnieën uit 2 bataljons bestaande uit 60 man), die deelnamen aan de slag, waren er na afloop nog slechts respectievelijk 9 en 90 niet gekwetst over, de anderen waren gedood of gewond. Het regiment was behoorlijk uitgedund want het 3^e bataljon was onderweg met 1500 krijgsgevangenen naar Wilna, terwijl de grenadiers compagnieën van het 1^e en 2^e bataljon waren ingedeeld bij andere Franse keur-compagnieën om het belangrijke punt bij de Duna veilig te stellen.²⁴ Het 4^e bataljon was elders ingezet ter bewaking van de depots, zodat het 123^e tot op de helft van de oorspronkelijk sterkte was. Door hun volharding hadden de Hollandse militairen van het 124^e regiment een belangrijk aandeel in de uiteindelijke overwinning. Dit erkende ook de Franse legerleiding. Vanwege hun dapperheid en inzet kregen de Hollanders van het 124^e regiment "een welverdienden lof toegezwaaid."²⁵ Bij deze slag werd maarschalk Oudinot zwaargewond en moest het bevel overgeven aan generaal Gouvion-Saint-Cyr.

Daar Willem Moeliker was ingedeeld als grenadier bij het 2^e bataljon zal hij de slag bij Polotsk hebben misgelopen. Of hij betrokken is geweest bij de volgende schermutselingen bij Tchaniski en de Berezina is niet bewijsbaar maar zeker niet onmogelijk ook of hij krijgsgevangen is geweest is onbekend. Zeker is dat hij de tocht naar Rusland heeft overleefd.

²³ Gedenkschriften van den majoor W.P. d'Auzon de Boisminart, tijdvak 1812 de veldtocht in Rusland, tweede uitgave met twee afbeeldingen en eene kaart 's Gravenhage en Amsterdam 1840, de gebroeders van Cleef.

²⁴ D'Auzon de Boisminart, blz. 62.

²⁵ Sous Les Armes, blz. 270.

Cavalerie-aanval Polotsk

Vaandeldrager Jan de Groot Stiffry ²⁶

De Franse legerleiding was niet altijd lovend over de inzet van de Hollandse militairen. Volgens generaal Pouget, die aan het hoofd stond van een brigade waarin ook het 124^e regiment infanterie van linie diende, waren de Hollandse militairen slecht tegen de zware omstandigheden van een veldtocht bestand. In zijn memoires schreef hij (vertaald): “dat de soldaten van deze natie slechte lopers waren.” Oudinot gebruikte in een brief aan de keizer van 1 augustus 1812 woorden van soortgelijke strekking. Hij schreef (vertaald): “Het is waar dat de Hollanders noch de dagmarsen noch de ontberingen verdragen die nu eenmaal horen bij onze positie”.²⁷

Franse militairen foerageren waarschijnlijk in Rusland 1812²⁸

Links boven een militair op zijn paard met zeis, graan en hooi voor zijn paard. Daaronder een militair die vraagt om een aandeel in het verzamelde voedsel, rechts een marketenster te paard met achterop een klein kind en een tonnetje drank die praat met een militair met een zak met voedsel op zijn rug.

²⁶ Collectie Bart Funnekotter.

²⁷ Sous Les Armes, blz.269.

²⁸ Bron: Joost Welten, 2015, afbeelding Brown University, blz. 257.

De voedselvoorziening voor de troepen was door de slechte verbindingen een groot probleem, vers slachtvee was soms wel voorhanden daar werd dan soep van gekookt echter zonder zout en andere toevoegingen. Het onmisbare brood moest men ook lang ontberen. Het was dus niet te verwonderen dat dat ziektes met zich mee bracht en veel soldaten bleven achter op de weg of stierven in boerenhutten, stallen of schuren. Het was dan ook niet verwonderlijk dat zij bij de plaatselijke bevolking op rooftocht gingen om voedsel te bemachtigen hetgeen veel kwaad bloed zette bij de bevolking.²⁹

D'Auzon de Boisminart kwam noch eens terug op de strooptochten voor het ophalen van voedsel die aan de orde van de dag waren. De paarden konden niet anders dan met groenvoer in leven gehouden worden. Door de nood gedwongen nam het aantal boerenwagentjes (kibitken) en inlandse paardjes sterk toe, waardoor de nasleep bij de korpsen groter en groter werd en de behoefte deed ontstaan om niet alleen de meegebrachte levensmiddelen, maar ook de half zieke manschappen al rijdende mee te vervoeren.³⁰

Bij de terugtocht uit Moskou moest het legerkorps waartoe het 124^e regiment behoorde het bezit van Polotsk in oktober 1812 prijsgeven aan het Russische leger onder leiding van de graaf van Wittgenstein. Maarschalk Oudinot kwam hoewel nauwelijks hersteld weer terug bij het legerkorps. De troepen, reeds aanzienlijk in sterkte verminderd, kregen op de terugmars te worstelen met al de verschrikkingen die de veldtocht van 1812 bijzonder gekenmerkt hebben. Het hoofdleger onder Napoleon was op de terugtocht nog maar enige dagreizen van de Berezina verwijderd. Het 2^e legerkorps die vanaf het noorden de rivier naderden om zich met het hoofdleger in verbinding te stellen was in gevechten verwickeld met de hen achtervolgende vijand. Zij moesten op 31 oktober 1812 slag leveren bij Tchaniski. In het bloedige gevecht leed het 124^e regiment, dat al sterk uitgedund was, zware verliezen aan manschappen en officieren. De kolonel Jacque Hardyau werd door een kanonskogel dodelijk gewond. Onder de officieren die eveneens gewond raakte was de luitenant Momberg, die na twee verwondingen werd afgesneden van zijn onderdeel en gewond achterbleef op het slagveld. Hij werd gevangengenomen door de Russen en naar Polotsk afgevoerd om daar in het Jezuïetenklooster, dat tot hospitaal was ingericht, van zijn verwondingen te genezen. Hij bleef daar tot april 1813 en werd daarna, genezen, op transport gesteld naar Siberië. Na een maandenlange tocht werd Momberg met andere lotgenoten overgebracht naar de stad Perm aan de Kama waar hij in oktober 1813 aankwam.³¹

Napoleons terugtocht over de Berezina

**Het 124^e Regiment Infanterie van Linie
weerstaat op 28 november een Russische
aanval op de westelijke oever van de
Berezina (Nationaal Militair Museum)**

²⁹ 'D'Auzon de Boisminart, blz. 28-29.

³⁰ Idem, blz. 39.

³¹ Momberg werd in mei 1814 vrijgelaten en kon naar huis terugkeren. Hij was als officier goed behandeld door de Russen in het bijzonder door generaal Hermann, omdat deze zelf in 1799, na een mislukte Russisch-Engelse landing bij Bergen, enige tijd krijgsgevangen in Amsterdam was geweest en het daar erg naar zijn zin heeft gehad. Vaderlandsche Letteroefeningen 1862, blz. 109-125.

Toen de terugtocht uit Moskou werd aangevangen, moest op bevel van Napoleon op 8 november 1812 het 2e Legerkorps (wat er nog van over was) oprukken in de richting van Minsk, om de overtocht over de Berezina veilig te stellen.

Op 16 november had Tsjitsjagov zonder moeite Minsk ingenomen, zodat Napoleon één van zijn belangrijkste voorraaddepots kwijt was. Daarnaast was er een reële kans dat de Russen de enige nog resterende brug over de Berezina, bij Borisov, in handen zouden krijgen. Ter assistentie van de kleine bezetting daar dirigeerde Napoleon op 20 november het 2e Legerkorps van Oudinot naar Borisov. Met Koetoezov in de rug en Wittgenstein en Tsjitsjagov op zijn flanken was het cruciaal dat Napoleon als eerste bij de brug over de Berezina zou komen. In deze fase van de strijd veranderde de campagne als het ware in een race naar Borisov. Een race die de Russen uiteindelijk zouden winnen. Op 21 november, nog voordat Oudinot met zijn versterkingen was gearriveerd, verraste Tsjitsjagov de onoplettende bezetting van Borisov, nam de stad in en vernielde de brug. Op zoek naar een alternatieve oversteekplaats viel Oudinots keuze uiteindelijk op Stoedzjenka, een klein gehucht even stroomopwaarts van Borisov. Het verhaal over de bouw van de twee bruggen is genoegzaam bekend. Vermeld kan toch worden dat een kleine 100 Hollanders onder bevel van generaal J.B. Eblé een belangrijke rol hebben gespeeld bij het bouwen van de bruggen. In de vroege ochtend van 26 november stak het 2e Legerkorps van Oudinot als eerste over de Berezina. Na totstandkoming van een stevig bruggenhoofd op de westoever waagden op 27 en 28 november ook de overige troepen de oversteek.

Van het 124^e regiment is bekend dat het op de oevers van de Berezina uit niet meer dan 18 officieren en 97 manschappen bestond. Als onderdeel van Oudinots 2^e Legerkorps was het regiment- evenals het 123^e regiment infanterie en het 14^e regiment kurassiers- direct betrokken bij de gevechten ter beveiliging van het bruggenhoofd op de westelijke Berezina-oever. Na deze strijd telde het hele 124^e regiment volgens d'Auzon de Boisminart nog maar 30 man en toen moest de helse kou van de laatste weken nog komen. Uit deze dramatische cijfers blijkt dat maar weinig Hollanders de veldtocht tegen Rusland konden navertellen. Van de circa 15.000/16.000 Hollanders die Rusland binnentrokken hebben slechts enkele honderden de tocht overleefd. Waarschijnlijk wisten slechts circa 650 Hollanders zich in veiligheid te brengen, een overlevingspercentage van rond de 4%.

**Bivak van Willem d'Auzon de Boisminart (links) en zijn vriend Jan de Groot Stiffry (rechts)
3-4 december 1812 (Rijksmuseum Amsterdam)**

Voor vertrek naar Rusland had Napoleon in alle belangrijke steden en vestingen in deze landen garnizoenen achtergelaten om de enorme depots van de Grande Armée te beschermen en om in geval van nood als reserve te kunnen fungeren. Deze garnizoenstroepen vormden na de vernietiging van de Grande Armée de hoofdmoot van de Franse militaire aanwezigheid in Centraal-Europa. Napoleon had bepaald dat vestingsteden als Thorn, Modlin, Stettin, Danzig en Küstrin koste wat kost in Franse handen moesten blijven. De meeste militairen, inclusief de Hollanders, kwamen daarom in garnizoenen terecht. In totaal lagen er in 1813 zo'n 64.000 troepen in vestingen in Polen en Oost-Pruisen. Een van de steden waaraan Napoleon bijzonder veel waarde hechtte, was de Oost-Pruisische havenstad Stettin. In deze stad bevond zich begin 1813 een groot contingent Hollandse troepen bestaande uit bataljons van het 123^e, 124^e, 125^e en 126^e regiment. Het merendeel van deze troepen werd gevormd door achterblijvers- het 4^e bataljon van het 124^e regiment had bijvoorbeeld in het najaar van 1812 op het eiland Rügen in de Oostzee gelegen- maar er was ook een groot aantal overlevende "Ruslandgangers" present. In totaal telde de bezetting van de vesting zo'n 8000 man, waarvan circa 1400 Hollanders. Op 18 maart 1813 werd de stad door het Russische leger ingesloten. Het bleek het begin van een zwaar en langdurig beleg, dat door hongersnood en bombardementen vele levens zou kosten. Uiteindelijk zou de vesting tot maar liefst 21 november 1813 weerstand bieden. Na de capitulatie werd het garnizoen in krijgsgevangenschap afgevoerd. De Hollandse krijgsgevangenen kregen echter al vrij snel te horen dat ze naar hun inmiddels "bevrijde" vaderland mochten terugkeren.³²

Inname Stettin in 1806 door Franse troepen

Kaart met Stettin en eiland Rügen

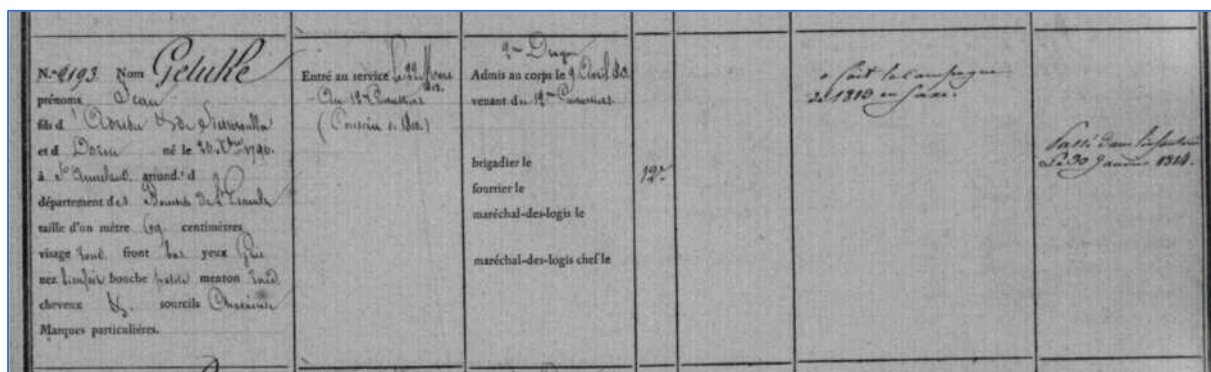

Bevrijdingsmunt Stettin 5 december 1813

³² Sous Les Armes, blz. 274-281.

De Duitse campagne in 1813Jacob Geluk:

Jacob Geluk werd geboren te St. Annaland op 20 december 1790 als zoon van Adriaan Geluk en Pieterella Douw. Hij was van de lichterding 1810 en zou ingelijfd worden in het 21e regiment infanterie van linie hij heeft een remplaçant in de persoon van Adam Bierbaum en het contract is opgesteld door notaris Lankhorst in Goes in het hotel de Nieuwe Zoutkeet. Deze Bierbaum komt niet verder voor, hij zal afgekeurd zijn.³³ Jacob Geluk wordt vervolgens opgeroepen op 21 februari 1813, hij stond op de appellijst van de 2^e groep die is afgereisd naar het depot van het 21^e Regiment Infanterie van Linie in Jülich. De groep arriveerde daar op 6 maart 1813. Hij stond genoteerd als nr. 16 van de 27 man op de appellijst. Er zijn echter op de lijst een aantal namen doorgestreept, met in de marge een vermelding van hun nieuwe bestemming, zo stond er bij hem genoteerd: "service pour le 12e Regiment de Cuirassiers".³⁴ Hij komt op 22 maart aan bij het 12e regiment kurassiers in Jülich 12e eskadron en wordt op 9 april 1813 overgeplaatst naar de 2e dragonders van de Garde Impériale zoals vermeld in het register met nummer 2193. Blijkens zijn inschrijving nam hij deel aan de campagne in 1813 naar Saksen. Op 30 januari 1814 wordt hij overgeplaatst, als cavalerist zonder paard, naar een infanterieonderdeel. Zijn naam was verbasterd tot Jean Geluke. Hij was 1 meter 69 centimeter lang, had grijze ogen en kastanjebruin haar. (De standaardlengte van een dragonder was 1,73m)³⁵

Registre-matricules nr. 2193³⁶

Jacob Geluk trouwde op 6 april 1815 met Antonia Kodde en op 27 juni 1828 met Magrita van Luijk en tenslotte voor de 3^e maal op 3 juli 1867 met Henderina Hoek, hij overleed op 12 augustus 1867.

Zijn vader was niet onbemiddeld hij bezat te Sint Annaland een hof en land die hij in 1780 kocht van Abraham Joannis Kloet voor de prijs van 2045:17:4 pond vlaams, in 1788 kocht hij er land bij van Johannis Witte voor de prijs van 544:17:8 pond vlaams. Ook investeerde hij met een aandeel in de meestof in Sint Annaland met 109 pond vlaams.

Hij kon dus voor zijn zoon Jacob een remplaçant betalen in de persoon van Adam Hendrik Bierbaum. Het contract werd opgemaakt door notaris Lankhorst te Goes in de Nieuwe Zoutkeet aan de markt.

30 januari 1813:

Jacob Geluk, daggelder, woonachtig te St. Annaland van de lichterding 1810 **ten eenre** heeft als remplaçant Adam Hendrik Bierbaum, kustbewaarder bij het 124^e compagnie gelegerd op het fort Bath **ten andere zijde**. De 2^e comparant te zullen remplacieren in de militairen dienst en voor hem te marcheren en verbind zich om aanstaande maandag den eersten februari aanstaande zich te begeeven bij de Raad van Recruitering tegen betaling van de somma van 2700 guldens of te wel 5715 frs en 20 centimes. Als volgt te betalen: 300 gulden zodra hij door de Raad van Recruitering is goedgekeurd, 300 gulden bij zijn vertrek. De resterende 2100 gulden zal 5% rente 's jaars geven en zal na elke 6 maanden

³³ Vriendelijke mededeling Jan de Ruiter, e-mail dd. 11 april 2018

³⁴ E-mail Jan de Ruiter van 19 mei 2018.

³⁵ Voor de genealogie Geluk/Gelok zie: www.nicovandinther.nl

³⁶ SHD/GR 20 YC 151., regiment dragonders.

worden uitbetaald, te rekenen vanaf de dag van zijn vertrek. 300 gulden zal worden uitbetaald op de dag een jaar na zijn vertrek. Enz. De laatste som van 300 gulden laatstelijk twee jaar na in diensttreding. Eindelijk in het geval wanneer de comparant **ten eenre**, door de Raad van Recruiting gereformeerd (afgekeurd) wierd, zal hij aan de comparant **ten andere zijde** betaalen eene somma van 52 gulden. De kosten van het tegenwoordige landrecht, zegels, recht van (trak)trament (beloning) als anderszins daartoe betrekkelijk zullen gedragen worden door de comparant **ten eenre**

Het contract werd opgemaakt in het hotel de Nieuwe Zoutkeet te Goes, bewoond door Johannes van Ham, als getuige en verder als getuige Pieter van Waarde, landman uit Wemeldinge.³⁷

Hotel de Nieuwe Zoutkeet het pand geheel rechts op de afbeelding

(Zeeuws Archief: Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen.

³⁷ Archief Goes; archief notaris Lankhorst inv. nr. 1326-19.

Jacob Geluk maakte als dragonder deel uit van de 2e Dragons de la Garde Impériale een onderdeel van de cavalerie van Napoleon, waar de keizer uitermate zuinig op was. Het korps was opgericht in 1806 en ontbonden in 1815. In de Duitse Campagne nam het korps in mei deel aan de slagen te Lützen, Bautzen en Dresden, op 17 september te Toeplitz en op 16 tot 19 oktober aan de slag bij Leipzig en tenslotte op 30 oktober 1813 aan de slag te Hanau.

Dragonder van het corps de la Garde impériale

Jacob Geluk diende in het 2e Dragons Garde Impériale dat een onderdeel was de "Division cavalerie" van de Garde Impériale (10897 cavaliers, 46 escadrons). 1e commandant-général Nansouty, 2e commandant-général Walther. 1e divisie (dont escadrons de Jeune Garde): général d'Omana w.o. Dragons (escadrons de Jeune Garde): Letort et Pinteville.³⁸

Nadat in de Russische campagne in 1812 het korps dragonders van de Garde zware verliezen had geleden werd in januari 1813 snel begonnen met de nodige aanvullingen. Deze bestond uit 6 eskadrons van de Veille Garde en 2 eskadrons van de Jeune Garde waaronder die van het 6^e eskadron die de naam "seconds dragons", 2^e dragonders kreeg. Dit eskadron werd na de vrede van Pleiswitz van 4 juni 1813 overgedragen aan het restant van het korps.

In de grote confrontatie van Napoleon met de geallieerden troepen op 16 tot 19 oktober 1813 te Leipzig namen de dragonders van de garde deel aan de strijd. Om omstreeks 3 uur in de namiddag van de 16^e oktober ondernam de majoor Letort op het plateau van Dösen een aanval op de geïsoleerde Oostenrijkse kurassiers en nam daarbij een groot aantal van hen krijgsgevangen. Napoleon vertrouwde Letort het bevel toe van een troepenmacht van 800 ruiters van de Oude garde bestaande uit dragonders, lancers, jagers en grenadiers te paard waarna hij de troepen van Oudinot in slagorde moest gaan versterken. De ruiters van Letort vormden met pelotons een kolonne en zette zich in het front in met twee slagorders van 50 paarden. Een aanval van de Oostenrijkse kurassiers werd afgeslagen en het verloop van de strijd ging zonder opmerkelijk voorval verder. Het gedrag van majoor Letort was de moeite waard om tweemaal te worden geciteerd in het bulletin van de Grande Armée. De historicus Bruno Colson heeft zo zijn bedenkingen tegen deze vermeldingen. Het was Napoleons gewoonte zijn

³⁸ E-mail Jan de Ruiters van 19 mei 2018. Litt.: Gloire & Empire, nr. 41, mars/avril 2012 Napoleon en Saxe 1813.

Zeeuwse verwanten in de Grande Armée van Napoleon

eigen bevelhebbers, ten koste van de bij hem in dienst staande buitenlandse bevelhebbers, meer te prijzen.

Op 19 oktober moet Napoleon, overweldigd door de zeer grote numerieke superioriteit van de geallieerden, zich terugtrekken naar Frankrijk. De Beierse generaal von Wrede, net toegetreden tot de coalitie, wil van de gelegenheid gebruik maken om de Fransen te onderscheppen. De ontmoeting vindt plaats te Hanau op 30 oktober 1813. De aanval wordt afgeslagen en de Beierse aanvaller slaagt er in een schuilplaats te vinden achter de Kozakken. De Beierse cavalerie is verslagen maar de dragonders van de Garde lijden zware verliezen, een tiental officieren werden gedood of gewond. Onder hen, eskadron aanvoerder Testot-Ferry, gewond door 22 sabelslagen, en generaal Letort wiens paard onder hem gedood werd.³⁹

Letort voert zijn troepen aan.

(Marius Roy)

Generaal Louis Michel Letort

Slag bij Hanau 30 oktober 1813. (Horace Vernet, 1824)

³⁹ Wikipedia: Dragons de la Garde impériale.

Dragonders 2e regiment gedurende de napoleontische oorlogen

Het 2e regiment dragonders nam in de Duitse campagne deel aan de slagen bij Danzig (3-9-1813), Leipzig 14/19-10-1813) en Hanau (30-10-1813).

Jozias Gelok:

Jozias Gelok werd geboren te Heinekenszand op 26 augustus 1789 als zoon van Cornelis Marinusz. Gelok en Johanna Wagenaar. Hij was van de lichte 1809 en werd ingedeeld bij het 2^e Regiment Dragonders te Maastricht. Hij behoorde tot de extra lichte die in 1813 werd opgeroepen om deel te nemen aan de campagne in Duitsland. Hij nam deel aan de slag bij Leipzig in oktober 1813 en sneuvelde aldaar op 14 oktober 1813 bij Augustenburg bij de cavalerieslag bij Lieberwolkwitz.

Slag bij Leipzig 1813, later bekend als de Volkerenslag

(Vladimir Ivanovich, Moshkov, 1792-1839)

Naast Jacob Geluk werden van de extra lichter een contingent van 15 man rechtstreeks naar het 2e Regiment Dragonders in Maastricht gezonden. Zes man van de lichter 1809, zeven man van de lichter 1810 en twee remplaçanten. Onder deze 15 man bevond zich ook Jozias Gelok een verre neef van Jacob.

In mei 1813 was het 2e regiment dragonders nog in Maastricht daarna trokken ze verder Duitsland in. Ze maakten deel uit van de divisie zware cavalerie onder bevel van generaal L'Héritier, die behoorde tot het Ve Cavalerie Corps. In de aanloop naar de beslissende slag bij Leipzig, opende deze divisie op 14 oktober 1813 de aanval bij het dorp Liebertwolkwitz. Het zou de grootste cavalerierslag worden in de geschiedenis. In de strijd om het bezit van de strategisch gelegen doelen, zoals het dorp Liebertwolkwitz en de Galgenberg, waarop de Franse artillerie stond, gold een aanval en tegenaanval heen en weer. Hier sneuvelde Jozias Gelok.

Gedenksteen cavalerierslag 14 oktober 1813 Liebertwolkwitz

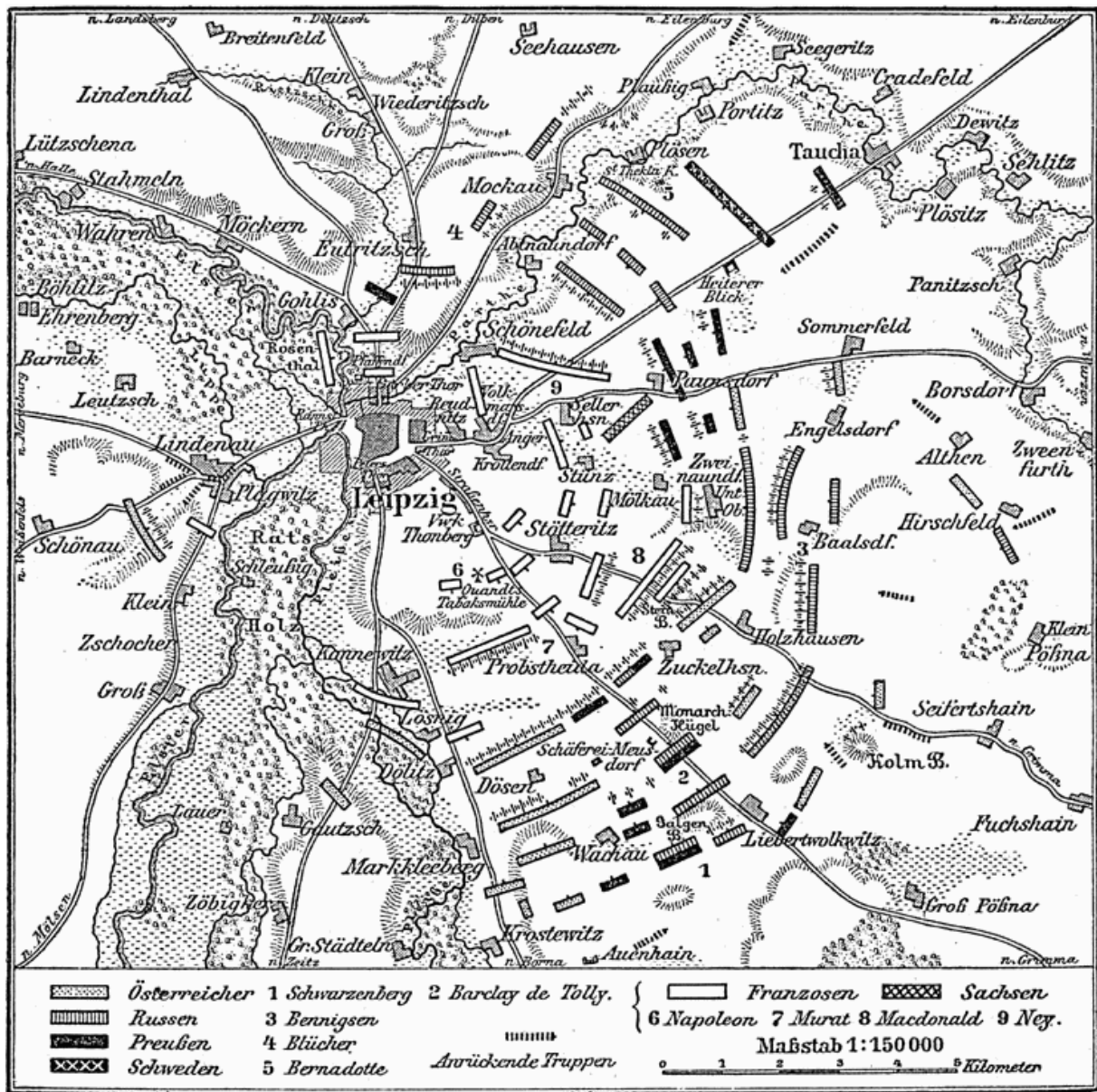
In de slag bij Leipzig maakte het 2e regiment dragonders deel uit van het 5e corps van generaal Pajol, bestaande uit de 9e lichte cavaleriedivisie (Piré), 5e divisie zware cavalerie (L'Héritier) en de 6e divisie zware cavalerie (Milhaud) en stonden in het centrum onder bevel van Napoleon zelf.

In de zesde Coalitieoorlog die zich afspeelde vanaf mei 1813 vooral op Duits grondgebied probeerde Napoleon de afzonderlijke legers van de bondgenoten één voor één te verslaan en behaalde een grote overwinning op het geallieerde leger in de Slag bij Dresden op 26 en 27 augustus. De bondgenoten kwamen daarna tot de conclusie dat zij beter de confrontatie konden opzoeken met de kleinere legers van Napoleons maarschalken, voordat zij de definitieve veldslag met de keizer aangingen.

Met deze tactiek in het achterhoofd behaalde de coalitie enkele kleinere overwinningen. Napoleon besloot, nadat maarschalk Nicolas Oudinot er niet in was geslaagd Berlijn in te nemen, zich met zijn

195.000 man terug te trekken rond Leipzig. Hier kwam hij op 16 oktober tegenover de 430.000 man van de coalitie te staan. De troepen van de coalitie waren veel beter getraind en meer ervaren, omdat Napoleon het grootste deel van zijn veteranen verloren had in Rusland en daarna zijn leger moest aanvullen met jongens en oude mannen.

Napoleon had zijn troepen halverwege oktober opgesteld in enkele voorsteden en kleinere dorpjes rond Leipzig. De vijandelikheden begonnen op 16 oktober met een Oostenrijkse aanval op een Pools regiment in de buurt van Dönitz. Dit was het startschot van een dag vol kleinere confrontaties tussen de Fransen en de Russen, Oostenrijkers en Pruisen.

Kaart slag bij Leipzig rechts van nr. 1 Liebertwolkwitz, links van nr. 2 Dösen⁴⁰

De tweede dag van de Volkerenslag verliep vrij rustig met maar twee schermutselingen. De Russen veroverden Gohlis op de Polen en de Pruisische generaal Blücher gaf het bevel voor een aanval op een

⁴⁰ Uit Wikipedia vrije encyclopedie.

Frans cavaleriekorps, dat met zware verliezen werd verdreven. De rust van 17 oktober was echter slechts de stilte voor de storm.

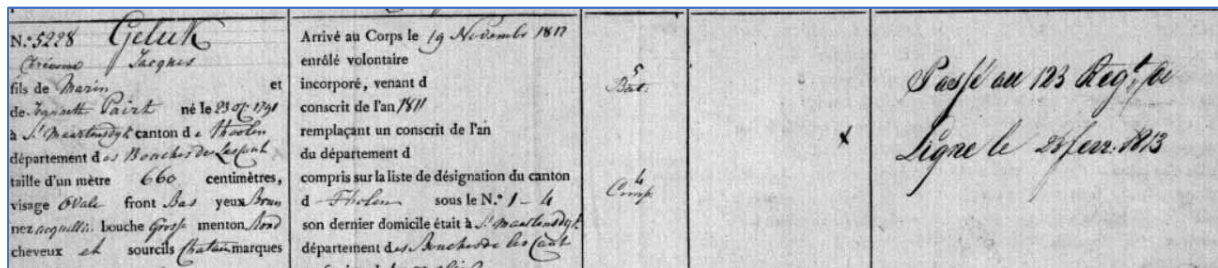
Op 18 oktober 1813 waren Napoleons troepen teruggedreven tot een ring rond Leipzig. Op die ochtend lanceerden de geallieerden een grote aanval aan alle kanten van het front. In de negen uur die daarop volgden werd de Slag bij Leipzig en de Franse ondergang beslist. Napoleon zag in dat de situatie hopeloos was. Hij gaf in de nacht van 18 op 19 oktober het bevel tot terugtrekking. De aftocht verliep in eerste instantie soepel en de coalitietroepen hadden door de felle tegenstand van de Franse achterhoede niet door dat de Fransen ervandoor gingen. In de middag van de 19^e werd echter door miscommunicatie per ongeluk de laatste brug over de Elster opgeblazen, waardoor deze achterhoede van 40.000 man vast kwam te zitten in Leipzig. Een deel koos ervoor de rivier over te zwemmen waarbij de Poolse maarschalk Józef Poniatowski verdronk, maar de rest gaf zich over.

Uiteindelijk sneuvelde er zo'n 38.000 Franse troepen, terwijl er aan de geallieerde kant 54.000 soldaten om het leven kwamen. Napoleon vluchtte na de slag terug naar Frankrijk, op de hielen gezeten door het geallieerde leger. Zij veroverden eind maart 1814 Parijs, waarna Napoleon werd verbannen naar Elba.⁴¹

Na afloop van de slag bij Leipzig raakten het 2^e regiment dragonders verstrooid het 3^e eskadron werd ingesloten tijdens het beleg van Maagdenburg, het 5^e eskadron trok mee met het terugtrekkende Franse leger en belandde weer in Maastricht.⁴² Mogelijk werd hier Jacob Geluk overgeplaatst naar de infanterie hij zal bij de gevechtshandelingen zijn paard zijn kwijtgeraakt

Jacob Geluk:

Deze Jacob geluk werd geboren te Sint Maartensdijk op 23 oktober 1791 als zoon van Marinus Geluk en Jannetje Poot. Hij was van de lichte 1811 en werd, volgens het Registre-matricule te Vincennes, ingelijfd bij het 126^e regiment infanterie van linie te Luik, met nr. 5228, en arriveerde daar op 19 november 1812 en werd op 21 februari 1813 overgeplaatst naar het 123^e regiment infanterie van linie te Sint Omaars, met nr.5076. Jacob was 1 meter 66 centimeter lang, had bruine ogen en kastanjebruin haar.

Registre-matricules nr. 5228⁴³

Anthony Quist:

Anthony Quist werd geboren te Oud-Vossemeer op 28 november 1791 als zoon van Abraham Anthonisse Quist en Anthonia Quist. Hij was van de lichte 1811 en werd, volgens het Registre-matricule te Vincennes, eveneens ingedeeld bij het 126^e regiment infanterie van linie te Luik, met nr. 5220 en kwam ook op 19 november te Luik aan. Op 9 maart 1813 werd hij overgeplaatst naar het 123^e regiment infanterie van linie te Sint Omaars, volgens het Registre-matricule, met nr. 5273. Anthony was 1 meter 71,5 cm. lang, had bruine ogen en kastanjebruin haar. Hij werd ingedeeld bij het 6^e bataljon 1^e compagnie en op 29 december 1812 bevorderd tot korporaal, op 9 maart 1813 benoemd tot sergeant en overgeplaatst naar het 1e bataljon, 1e compagnie.

⁴¹ Internet: IsGeschiedenis, Dagelijkse historische achtergronden bij het nieuws.

⁴² De Ruiters, 2013, blz. 124-125.

⁴³ SHD/GR 21 YC 879, 126e regiment infanterie van linie.

N ^o 5223 <i>Quist</i> <i>Antoine</i> fils de <i>Abram</i> et <i>de Maria Quist</i> né le 28/10/1791 <i>à Vossemeer</i> canton de <i>Chapelle</i> département de <i>l'Escaut</i> taille d'un mètre <i>173/10</i> centimètres, visage <i>plein</i> front <i>haut</i> yeux <i>bruns</i> nez <i>droit</i> bouche <i>bonne</i> menton <i>ronde</i> cheveux <i>bruns</i> sourcils <i>hauts</i> marques particulières	Arrivé au Corps le enrôlé volontaire incorporé, venant du <i>16e Rég^t</i> 5220 conscrit de l'an <i>1811</i> remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton de <i>Chapelle</i> sous le N ^o <i>12</i> son dernier domicile était à <i>Vossemeer</i> département de <i>l'Escaut</i> profession de <i>Journalier</i>	<i>O^e Qu^e 1e Corporal</i> <i>1er sergent</i> le 9 mai 1813 <i>depuis le 1er novembre 1812</i>	<i>Relevé dans le 126e Rég^t de ligne</i>
---	--	--	---

Registre-matricules nr. 5220⁴⁴

Anthony Quist had van begin af al een militaire loopbaan voor ogen. Hij gaat als remplaçant in dienst bij de Garde Côté, maar moet na zijn loting toch naar het leger, want dat ging boven zijn dienst als kustkanonnier. Hij is daar al vrij snel wegens goede dienstbetrachting bevorderd tot korporaal en later tot sergeant. Hij overleeft zijn diensttijd voor Napoleon en neemt een paar dagen na zijn huwelijk dienst in het Nederlandse leger. Zijn kinderen worden geboren in diverse garnizoenssteden, zoals Brugge en Grave. Hij overleed, gepensioneerd, te Utrecht, op 78-jarige leeftijd op 4 juli 1870.

8 augustus 1810, akte nr. 91:

Comparant Antonie Quist, minderjarig jongeman, wonend te Oud Vossemeer, geassisteerd door de Heer Hendrik Speet, wonende te Stavenisse, in plaats van zijn vader Abram Quist, en Abraham Smalheere, meerderjarig jongeman, wonende te Scherpenisse, zij verklaren te zijn overeengekomen dat de eerste comparant in de plaats van de tweede comparant dienst zal doen als kanonnier-kustbewaker bij de compagnie kanonnières-kustbewakers op het eiland Tholen, voor het dorp Scherpenisse. De tweede comparant verklaart mede dat hij hiervoor aan de eerste comparant een bedrag van 52 gulden ineens en na de vervulling van de vijf jaren dienst nog eens een bedrag van 52 gulden ineens en na de vervulling van de vijf jaren dienst nog eens een bedrag van 260 gulden zal geven, Mocht de eerste comparant buiten zijn schuld eerder ontslagen worden uit de dienst, dan zal dit bedrag gehalveerd worden, maar indien de eerste comparant door eigen schuld ontslagen zal worden of zal deserteren, dan zal de tweede comparant niets meer schuldig zijn.⁴⁵

Het 126^e regiment Infanterie van linie had bij de terugtocht uit Rusland en bij de overtocht van de Berezina op 26- 29 november 1812 zware verliezen geleden en werd aangevuld met nieuwe rekruten en ontbonden en geïncorporeerd in het 123^e regiment infanterie van linie dat evenals het 126^e regiment zware verliezen had geleden. Het 123^e deed met Napoleon mee met de Duitse Campagne in 1813 en bestond uit vijf bataljons waarvan er enkele in Lützen werden ingezet. Het 2^e bataljon werd gelegerd te Wittenberg.⁴⁶ Op 30 november 1813 werd het 3^e bataljon gevangengenomen na de verovering van de Pruisische vesting Stettin en het 5^e bataljon werd tot overgave gedwongen door een Pruisisch korps bij Arnhem. De Nederlandse soldaten namen daarna dienst in het nieuwe Nederlandse leger. Het 123^e regiment infanterie van linie werd in 1814 ontbonden.

Jacob Geluk zat in het 126^e bij het 5e bataljon 6e compagnie en Anthony Quist in het 126e bij het 5e bataljon 3e compagnie. Waarbij Jacob Geluk na overplaatsing naar het 123e regiment was ingedeeld is niet bekend en staat niet in de matricules. Jacob Geluk is later in de archieven niet meer te vinden..

Nadat de Grande Armée in 1812 in Rusland was vernietigd, bracht Napoleon in het voorjaar van 1813 op miraculeuze wijze een nieuw leger op de been. Hij trok hiermee naar Saksen om er de confrontatie aan te gaan met de legers van Rusland en Pruisen.

Rond 19 april 1813 verzamelde het 123e regiment infanterie van linie zich te Frankfurt onder leiding van kolonel Nicolas-Noël Gueurel.

⁴⁴ SHD/GR 21 YC 879, 126^e regiment infanterie van linie.

⁴⁵ Mededeling Jan de Ruiter e-mail 13 mei 2018, akte 19: Rechterlijke en notariële archieven Zeeuwse Eilanden (Lasonder), inv. nr. 5257, protocol van notaris Barend van Embden.

⁴⁶ Zie hiervoor: F.M. Dickhoff. Het gedenkwaardigste jaar mijns levens in: Het nieuws van de dag nrs. 3866-3878 (28 september 1882 t/m 12 oktober 1882) te raadplegen op Delpher.nl

Slag bij Lützen:

Lützen is een stadje in Midden-Duitsland, ca. 15 km ten zuidwesten van Leipzig. De Slag bij Lützen van 2 mei 1813, naar een 6 km zuidelijk van Lützen gelegen dorp ook de Slag bij Grossgörschen genoemd (en ook wel Tweede Slag bij Lützen omdat er daar in 1632 ook al een was), was de eerste slag van de geallieerde Russisch-Pruisische strijdkrachten tegen Napoleon Deze trok in april met 120.000 man (waaronder tegen de 6.000 ruiters) en bijna 280 stukken geschut door het Thüringer Woud naar Naumburg, en wilde doorstoten naar Leipzig; tegelijkertijd marcheerde de onderkoning van Italië uit Maagdenburg komend langs de Saale opwaarts en bereikte op 29 apr. Merseburg.

Na het gevecht op 1 mei bij Rippach tussen de Franse voorhoede en generaal Wintzingerode bezetten de Fransen Lützen en de "Flossgraben" (een kanaal voor het vervoer van in de hoger gelegen bossen gekapt hout). Hoewel de bondgenoten slechts 46.000 Pruisen en 50.000 Russen (waaronder 25.000 ruiters en 524 stukken geschut) telden, besloten zij toch, met het oog op Oostenrijk, dat zij voor zich hoopten te winnen, tot de aanval. Op 1 mei werd de gezamenlijke legermacht, onder Wittgensteins bevel staand, bij Pegau en de doorwaadbare stukken van de Elster daar dichtbij geconcentreerd. Deze moest zich ten zuiden van Lützen ontplooiën en de rechterflank van de vijand aanvallen.

Slag bij Lützen 2 mei 1813 (Andrea Johann Fleischmann) Mc Gill University Libraries

Het aanvalsplan was een meesterstuk van Scharnhorst, maar mislukte door de onkunde van Wittgenstein. Napoleon wist niet dat de bondgenoten in de nabijheid waren en liet op 2 mei zijn hoofdmacht gedekt door het korps van Ney oprukken langs de weg naar Lützen. Het korps van Kleist bij Lindenau werd door Lauriston fanatiek aangevallen. Ney had de dorpen Grossgörschen, Rahna, Caja en Kleingörschen bezet en werd om 12 uur (6 uur later dan Scharnhorst gepland had) aangevallen. Direct bij het begin werd Grossgörschen veroverd en later, tegen 2 uur, lukte het, ook de andere dorpen binnen te dringen.

Toen verscheen Napoleon zelf op het slagveld. Hij had Ney bevolen, tegen elke prijs stand te houden, en alle colonnes die in opmars naar Leipzig waren, laten terugkeren. Alleen Lauriston was bij het gevecht met Kleist niet van positie veranderd. Marmont bezette onmiddellijk Starsiedel, en een strijd op leven en dood om de vier dorpen ontbrandde opnieuw. York raakte bij de gevechten betrokken, Blücher

haalde zijn reserves naar voren, de Pruisische gardebrigade bestormde Kleingörschen, Eisdorf, zelfs Caja, de sleutel tot de hele Franse stelling.

De colonnes van de onderkoning en de daaropvolgende divisies van Marmont arriveerden; Napoleon, in de directe nabijheid van het strategisch cruciale punt op het slagveld beheerste het gevecht, terwijl Wittgenstein het initiatief uit handen gegeven had. De Russische gardes en grenadiers, het korps van prins Eugen van Wurtemberg konden niet meer worden ingezet, de cavalerie ging terug, Miloradowitsj werd met 12.000 man bij Zeitz achtergelaten. Daarentegen wierp Napoleon nu zijn garde in de strijd, die Caja, toen de duisternis al begon in te vallen, weer aan de Pruisen ontrukte. Ook een aanvalstoot van de prins van Wurtemberg op de rechtervleugel mislukte, evenals een aanval van Blücher in het donker naar aanleiding van het opdoemen van een Franse colonne bij Rahna.

Bij het ochtendkrieken zou de slag hervat worden, maar Wittgenstein drong er bij de Russische tsaar op aan, en deze bij de koning van Pruisen, om de terugtocht te aanvaarden. De bondgenoten verloren bijna 10.000 man; de prins van Hessen-Homburg was gesneuveld; Schamhorst raakte gewond, aan de gevolgen waarvan hij later in Praag stierf. De Fransen verloren 25.000 man, onder wie vijf generaals, maar kwamen weer in het bezit van Saksen en van de Elbelinie.⁴⁷

Pruisische fuseliers in actie tijdens de slag bij Lützen.

Uniform Infanterie van linie

Het 123^e regiment is ook betrokken bij het beleg van Wesel in 1813. De Fransen kregen Wesel in 1805 in hun bezit en bouwden forten o.a. de citadellen Napoleon bij Büderich en de citadel Bonaparte op een eiland in de Rijn bij Wesel. Na de belegering door de Geallieerden in 1813 bleef Wesel in handen van de Fransen tot na de slag bij Waterloo. Toch zal het 5^e bataljon van het 123^e regiment naar Nederland zijn uitgeweken waar zij bij Arnhem door de Pruisen gevangen zijn genomen. Of Jacob Geluk en Anthony Quist aan voorgaande schermutselingen hebben deelgenomen is niet bewijsbaar maar wel waarschijnlijk. Jacob lijkt het niet overleefd te hebben, Anthony wel zoals voorgaand vermeld is.

Cornelis Goedegebuur:

Cornelis Goedegebuur is geboren op 9 oktober 1793 te Sint Annaland als zoon van Cornelis Maartensz. Goedegebuur en Maria van Driel. Hij was van de extra lichterij 1813, de laatste lichterij die in Zeeland werd opgeroepen en werd ingelijfd bij het 88^e Regiment Infanterie van Linie. Hij staat als nr. 53, van de 60 man, op de 1^e vertreklijst. Deze groep vertrok op 25 september 1813 vanaf Middelburg naar Mainz en kwam na een reis van 24 dagen op 18 oktober 1813 aan in Mainz. De

⁴⁷ Uit Milpedia.

groep stond onder leiding van de korporaals Nicolas Hintchart en Antoine Vuilermot. Er ging ook een kar en paard mee met als voerman (conducteur) N. Cullier. Na een korte militaire opleiding van nog geen drie weken werden de mannen overgeplaatst naar hun definitieve bestemming en op 13 november ingeschreven bij het 136e regiment infanterie van linie, mogelijk gelegerd in Koblenz. Allemaal bij de 3e compagnie van het 1e bataljon, Cornelis kreeg nummer 4358 en als aantekening: Déserté à l'intérieur le 8 janvier 1814. Cornelis is in de archieven later niet meer te traceren maar staat niet op een vermistenlijst. Zijn familie moet geweten hebben dat hij omgekomen was.⁴⁸

nez 12.5 bouche 9.5 menton 10.5 cheveux 12.5 sourcils 1.5 yeux gris particulières N. 4358 fils de Cornelis de Marie Louise né le 26 1798 à St. Amaloud canton d. de la Moselle département de la Moselle taille d'un mètre 69 centimètres, visage 37.5 front 10.5 yeux gris nez 9.5 bouche 9.5 menton 10.5 cheveux 12.5 sourcils 1.5 yeux gris particulières N. 4358	son dernier domicile était à St. Amaloud département de la Moselle profession de journalier enrôlé volontaire incorporé, venant de la 1 ^{re} légion conscrit de l'an 1813 remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton d. de la Moselle sous le N. son dernier domicile était à St. Amaloud département de la Moselle profession de journalier enrôlé au Corps le 18 9 1813	1. 65. 9. Fincien	Déserté à l'intérieur le 4 janvier 1814.
Goedegebuur Van der Hoff	1. 65. 9. Fincien	Déserté à l'intérieur le 4 janvier 1814.	Déserté à l'intérieur le 4 janvier 1814.

Registre-matricules nr. 4358⁴⁹

Cornelis was 1,69 m lang had een grote neus, grijze ogen en blond haar, voor de omstandigheden te Mainz zie hierna blz. 40-42.

Vesting Mainz ca. 1845

⁴⁸ Jan de Ruyter, 2013. blz. 143-144, en e-mail 19 mei 2018. Voor de genealogie Goedegebuure zie: www.nicovandinter.nl

⁴⁹ SHD/GR 21 YC 919. 136e regiment infanterie van linie.

Équipages de Haut Bord de la Marine

Cornelis Flikweert:

Cornelis Flikweert is geboren op 18 december 1791 te Dinteloord als zoon van Jacob Flikweert en Janna Kanaar. Hij was een broer van Ester Flikweert geboren te Tholen op 25 januari 1790 die te Tholen op 21 april 1816 trouwde met Marinus Franse de Korte.⁵⁰

Cornelis was van de lichting 1811 en werd opgeroepen te dienen bij de 74e Équipage de Haut Bord de la Marine te Antwerpen. De mannen kregen hun opleiding op het schip de Chatham (een van oorsprong Nederlands marineschip) dat in de haven lag. Ze waren niet bedoeld om als zeelui te varen, maar kregen een opleiding als marinier om in tijden van oorlog als zeesoldaten op oorlogsschepen te dienen. In de praktijk deden zij voornamelijk dienst als bewakers van marine-en haveninstallaties, opslagdepots en kazernes. Het Zeeuwse marine contingent van de lichting 1811 bestond uit 57 man, waaronder zes remplaçanten.

In de publicatie: De familie Flikweert een Zeeuws geslacht van 16^e eeuw naar 20^e eeuw, door mr. A.S. Flikweert, blz. 41, wordt van hem gezegd: Van Cornelis Flikweert is in de archieven een boeiende beschrijving nagelaten van zijn zwerftocht vanuit het napoleontische leger in 1813 door Noord-Frankrijk en Vlaanderen naar Nederland. In iedere stad die hij aandeed ontving hij een stempel van de burgemeester, alsmede proviand voor onderweg.

Jan Geluk:

Jan Geluk is geboren op 20 maart 1789 te Tholen als zoon van Johannes Marinus Geluk en Apolonia van der Rhee. Hij was van de lichting 1811 en werd ingedeeld bij de 74e Équipage de Haut Bord de la Marine te Antwerpen.

Op 10 november 1812 vertrok de eerste groep van 32 man naar de opleiding van de 74e Équipage de Haut Bord. Zij arriveerden vier dagen later op 14 november 1812 te Antwerpen. De begeleiders waren de conducteurs: Francois Collits, Jean Nicolas en Jean Aubertin, caporaux (korporaals) au 21e de Ligne. Naast Cornelis Flikweert gingen meer mannen van het eiland Tholen naar dit onderdeel. Dit waren Pieter Schram (Oud-Vossemeer), Philippus Sakko (Tholen) en Pieter Slager (Oud-Vossemeer). Zij staan als respectievelijk de nummers 24 t/m 27 op de vertreklijst.

Met een volgende groep ging op 8 december 1812 Jan Geluk uit Tholen ook naar de 74e Équipage. Ook deze groep deed er vier dagen over om Antwerpen te bereiken. Hun begeleider was korporaal Jean Nicolas, die dus alweer terug was van de begeleiding van de eerste groep. In totaal gingen van deze lichting 53 man naar de marine (74e équipage), waaronder zes remplaçanten.⁵¹

Op 24 december 1813 kondigt de Minister van Marine aan dat 250 Hollandse matrozen van de bemanningen te Antwerpen gedirigeerd moeten worden naar Rochefort om ingedeeld te worden in het eskader aldaar. Dit betekent dus dat Cornelis Flikweert en Jan Geluk hoogst waarschijnlijk behoorden tot de 250 matrozen die naar Rochefort gezonden werden.

Merkwaardig is het verhaal van de Tholenaar Philip Sakko.⁵² Op 14 september 1812 werd hij ingelijfd bij de 74e Équipage, samen met Cornelis Flikweert.

Per schip aangekomen vanuit Den Helder ving hij op 5 december 1813, slechts een paar dagen voor het vertrek van de Fransen, vanuit Vlissingen de voettocht naar Brest aan. Hij liep 33 dagen, 199 uur..Van 22 januari 1814 tot 2 mei 1814 zat hij op het lichte 74-kanons lineschip. Nadat de admiraal aan boord aangekondigd had dat het vrede was, liep hij samen met nog 150 andere afgezwaaiden in 30 dagen terug naar huis. Van hem is een beknopt dagboek van de terugtocht bewaard gebleven.Hij vermeld o.m.

⁵⁰ Dit echtpaar zijn de voorouders van Kriena de Korte getrouwd met Frans Hoogerwerf, mijn grootouders.

⁵¹ E-mail Jan de Ruiten 16 mei 2018.

⁵² Idem. Verhaal Philip Sakko: Jan de Jonge, het eiland Tholen in de Franse tijd 1810-1813., blz. 47-49.

Den 30 dito (april) 's morgens om 8 Uuren hebben de Hollanders de kooij en deeken af moeten geven, en 's avonds om 5 Uuren in de sloep gegaan, en aan Brest aan de wallen gebracht en in de kaserne gelegd. Den 2 meij zeker 200 Hollanders al vertrokken. Den 3 meij ben ik met 150 man vertrokken.

Daarna somt hij nog een aantal plaatsen op die zij onderweg van 3 mei t/m 10 mei aandeden en hoe lang zij daarover gedaan hadden, de lijst is niet verder afgedrukt in het boek.

Jan Schot:

Jan Schot is geboren op 26 augustus 1792 te Tholen als zoon van Willem Schot en Pieterella Kamhoofd, hij was van de lichte 1812 die in 1813 werd ingelijfd bij de Marine: 17e Équipage De Haut Bord de la Marine te Rochefort. Hij was 1,62 m lang had grijze ogen en kastanjebruin haar en was van beroep visser. Uit het stamboek van dit regiment blijkt dat een detachement van 24 Zeeuwen afkomstig van de 17e équipage op 10 oktober 1813 werd ingeschreven.⁵³

Hij werd na de opleiding ingelijfd op 10 oktober 1813 bij het 26e Regiment Infanterie van Linie in het Registre Matricule met nr. 14836. Hij overleefde de oorlog niet.⁵⁴

Cheveux N. sourcils Chab. marques particulières	departement d	profession d	
N: 14836	Arrivé au Corps le 10 ^{bre} 1813	enrôlé volontaire	
fil de Willem et de Pieterella Kamhoofd le 26 août 1792 à Tholen canton de Tholen	incorporé, venant de l'équipage de haut bord de la Marine	conscriit de l'an	
departement des Bouches de l'Est	remplaçant un conscrit de l'an	du département d	
taille d'un mètre 69 centimètres	compris sur la liste de désignation du canton	d	
visage long front bas yeux gris nez long bouche moy. menton rond	son dernier domicile était à Tholen	sous le N.°	
Cheveux N. sourcils Chab. marques particulières	departement d	profession d	

Handwritten notes in the right margin:
 Présent au 17e Équipage de Haut Bord de la Marine à Rochefort le 5 novembre 1813
 Du 7 Mai 1813
 Certif. de serv. 20 juin 1818.
 10e 11e 12e 13e 14e 15e 16e 17e 18e 19e 20e 21e 22e 23e 24e 25e 26e 27e 28e 29e 30e 31e 32e 33e 34e 35e 36e 37e 38e 39e 40e 41e 42e 43e 44e 45e 46e 47e 48e 49e 50e 51e 52e 53e 54^e 55^e 56^e 57^e 58^e 59^e 60^e 61^e 62^e 63^e 64^e 65^e 66^e 67^e 68^e 69^e 70^e 71^e 72^e 73^e 74^e 75^e 76^e 77^e 78^e 79^e 80^e 81^e 82^e 83^e 84^e 85^e 86^e 87^e 88e 89e 90e 91e 92e 93e 94e 95e 96e 97e 98e 99e 100^e

Registre-matricules nr. 14836⁵⁵

Andries de Korte:

Andries de Korte is geboren op 9 oktober 1792 te Oud-Vossemeer als zoon van Jan de Korte en Krina Kosten, hij was van de lichte 1812 die in 1813 werd ingelijfd bij de Marine: 17e Équipage De Haut Bord de la Marine te Rochefort.⁵⁶ Vanuit het Canton Tholen vertrokken Jan Schot en Andries de Korte samen met 5 anderen n.l.: Joseph Frijter, Jacob Stoutesdijk, Mattheus Verkammen, Marinus de Keyzer, en Johannes Kunst.⁵⁷

De gehele groep bestond uit 42 man waarvan 32 lotelingen en 10 suppléanten. Zij vertrokken op 1 april 1813 uit Middelburg en arriveerden op 7 mei te Rochefort. Een reis van 37 dagen waaronder enige rustdagen. Van de groep zijn tijdens de opleiding twee man gestorven in het militair hospitaal te Rochefort en één werd afgekeurd naar huis teruggestuurd. Overleden zijn Adriaan Goossen uit Kats op 25 juni 1813 en Marinus Wins uit Arnemuiden op 13 juni 1813. Mattheus Verkammen uit Tholen werd afgekeurd en op 31 december 1813 uitgeschreven bij zijn onderdeel.

Deze groep verbleef in de periode 7 juli tot en met 24 augustus 1813 aan boord van het oorlogsschip "L'Océan", daarna gingen zij terug naar het depot aan de wal. Op 28 augustus was hun opleiding voltooid en werden zij ter beschikking gesteld van het departement van oorlog: Passé au Département de la Guerre. De meesten werden daarna als infanterist naar het leger van Napoleon in de buurt van Mainz gestuurd. Andries is op 1 december 1813 ter beschikking gesteld aan de Minister van Oorlog en bij een onbekend infanterieregiment terecht gekomen en aldaar om het leven gekomen. Dat is ook van

⁵³ De Ruiter, 2013.blz. 93-95.

⁵⁴ Voor de genealogie Schot zie: www.nicovandinther.nl

⁵⁵ SHD/GR 21 YC 245, 26^e regiment infanterie van linie.

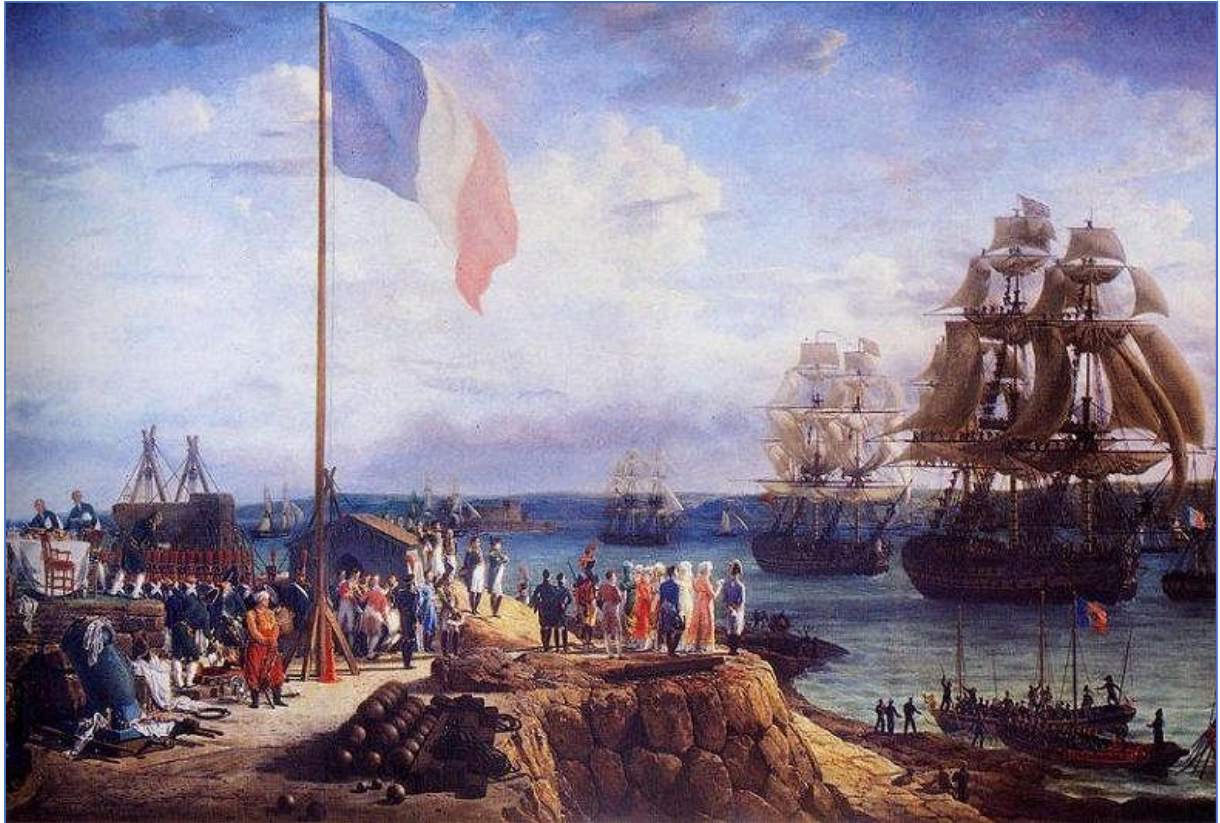
⁵⁶ Veel gegevens over de marine van Napoleon in Rochefort zijn verzameld door de Association Napoléonienne Charentaise "Le Garde Chauvin". De vereniging heeft een uitgebreide website met veel historische informatie. <http://www.garde-chauvin.free-h.net/document/index.html>

⁵⁷ Voor de genealogie de Korte zie: www.nicovandinther.nl

toepassing op Joseph Frijter ook hij werd op 1 december 1813 naar een infanterie onderdeel gestuurd. Wellicht hetzelfde als Andries de Korte.⁵⁸

Jacob Geluk:

Deze Jacob Geluk werd geboren op 31 oktober 1793 te Sint Maartensdijk als zoon van Johannes Geluk en Johanna Sies. Hij was van de extra lichte 1813 en werd ingelijfd bij de 80e Équipage de Haut Bord de la Marine, te Cherbourg, mogelijk op het schip "Le Zelandais".

Haven van Cherbourg

Van de lichte 1813 moest Zeeland 50 man leveren om te dienen bij de Marine. Een contingent van 38 man waaronder 9 man van het eiland Tholen, werd geplaatst bij de 80e Équipage de Haut Bord de la Marine, die was gelegerd in de grote marinehaven van Cherbourg.

Uiteindelijk zijn in de zomer van 1814 alle mannen uit Cherbourg heelhuids teruggekeerd in het vaderland.⁵⁹

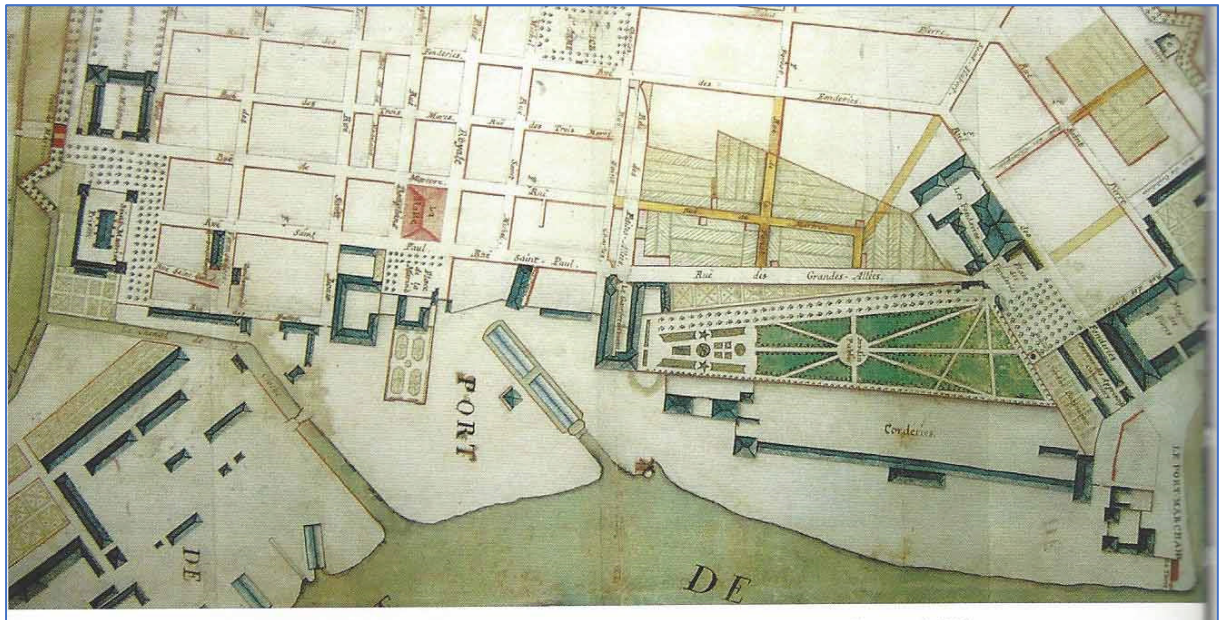
⁵⁸ E-mail Jan de Ruiter, 16 mei 2018.

⁵⁹ Jan de Ruiter, 2013, blz. 96-97.

Rochefort is een vestingstadje aan de monding van de rivier de Charente aan de Atlantische kust in Frankrijk. De monding van die rivier werd verdedigd vanuit een aantal forten, die de toegang van vijandelijke schepen moesten verhinderen.

Haven van Rochefort

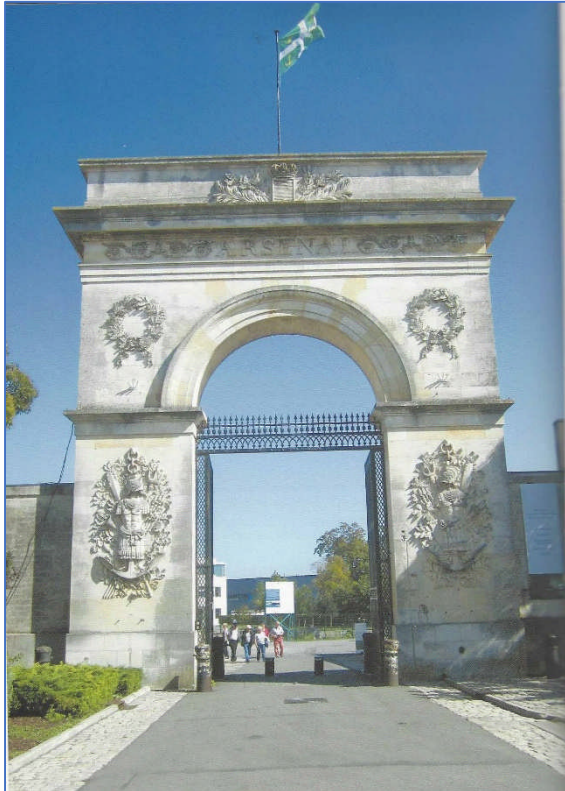

Detail plattegrond van Rochefort en de marinewerf.⁶⁰

⁶⁰ Service Historique de la Défense, Rochefort

Zeeuwse verwanten in de Grande Armée van Napoleon

Langs de rivier v.l.n.r. de kazerneringsgebouwen, de dokken waar de schepen werden gebouwd of hersteld, daaronder de touw-of lijnbaan en rechts daarvan de zeilmakerij.

Toegangspoort tot de werf

Het dok

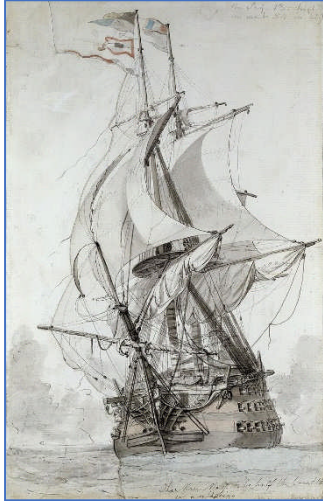
Op het terrein stond verder een opvallend lang gebouw de corderie. Dit was de grootste touwslagerij van de Franse marine.

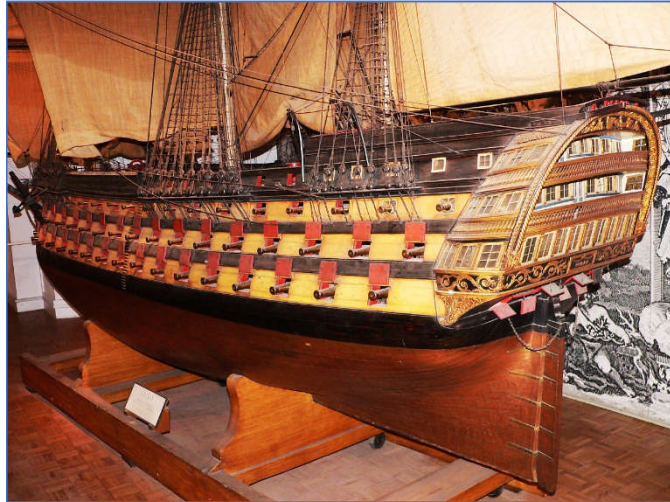
Touwslagerij van Rochefort

Zeeuwse verwanten in de Grande Armée van Napoleon

Eind maart 1813 waren er in Rochefort de navolgende eenheden gelegerd: de 13e, 17e, 28e, 29e, 41e en 43e Équipage de Haut Bord, de 19e Équipage de Flotille, de 3e compagnie Ouvriers d'Artillerie en het 8e Bataillon d'Ouvriers. De mannen, ingedeeld bij de Equipages, kregen hun opleiding op de voor anker liggende oorlogsschepen en werden na hun opleiding als matroos of kanonnier geplaatst op een schip.

1794

model

Oorlogsschip L' Océan

Een marinier in groot tenue

(Hypolyte Bellangé. Marin de Garde Imperiale)

De Zeeuwen van de lichter 1812 die bestemd waren voor de 17e Équipage de Haut Bord de la Marine kregen hun opleiding in Rochefort aan boord van het oorlogsschip L' Océan, dat op de rivier le Charente

voor anker lag.⁶¹, de commandant was Pierre Joseph Constantin, geboren te Rochefort op 5 oktober 1759

De L' Océan heeft dienstgedaan van 1790 tot 1855, het was een Linijschip met 118 kanonnen en had 1130 bemanningsleden. Het droeg daarvoor diverse andere namen. Het nam deel aan verscheidene zeeslagen en werd na terugkeer uit de Oriënt op 26 juni 1795 definitief gedoopt de "L'Océan".

Op 16 februari 1813 vorderde de Minister van Marine dat het oorlogsschip L'Océan, de fregatten L'Agile, L'Angélique, de brikken Le Renard en de Générique en de kanonneerboten nrs. 171,184,186 en 101 "soient déarmés". Na de zware verliezen in 1812 bij de campagne naar Rusland is er grote behoefte de strijdkrachten ter land aan te vullen met bekwame soldaten. Eén van de maatregelen van Napoleon was het Marinepersoneel over te plaatsen naar het landleger. Het gevolg is dat nieuw personeel voor de marine opgeroepen moest worden uit de nieuwe lichteningen.

Op 18 maart 1813 schrijft de Minister van Marine aan de "Préfet Maritime" van Rochefort..."dat de Keizer de wens te kennen heeft gegeven de indeling van de dienstplichtigen van de lichtening 1812 tot 1814, die zich op het moment bevinden in Holland en de Kustlanden van het keizersrijk (o.a. Zeeland) te laten dienen bij de marine. Die te Rochefort bevatten 1490 lotelingen, die zullen worden ingelijfd: te weten 1130 lotelingen in de Équipage de Haut Bord de la Marine, 200 lotelingen Équipage de Flotille de la Marine, en 160 lotelingen in de "Bataillons d'Ouvriers als aanvulling op het bataljon".

In april 1813 worden uitrustingen aangeschaft zoals "sjako's", gelakte vilthoeden. Van de 1000 hoeden gaan er 465 naar de kazerne Baud, 535 naar de kazerne Deaclard, daarnaast 428 naar het 28e Equipage de Haut Bord de la Marine.

In oktober 1813 bevindt de 17e Equipage zich op het oorlogsschip L'Océan. De in Rochefort gelegerde marine zal als voornaamste taak het bewaken en verdedigen van de haven hebben gehad.

In een brief van 24 december 1813 van de Minister van Marine wordt vermeld dat 250 Hollandse matrozen van de bemanningen te Antwerpen gedirigeerd worden naar Rochefort om ingedeeld te worden in het eskader aldaar. Cornelis Flikweert en Andries de Korte zullen wel dezelfde weg gevolgd hebben terug naar huis.

In een artikel in Zierikzeese Nieuwsbode van 5 maart 1993 schrijft J. Schot, dat er in zijn familie een brief uit Rochefort wordt bewaard van Jan Schot Wzn. uit Tholen: "De bemanningen der Franse vloot werden ingelijfd bij de nieuw opgerichte Grande Armée om te worden ingezet bij de veldtochten in Duitsland. Zij moesten allen marcheren naar Mainz voor verdere bevelen. Zij werden omgeschoold tot artilleristen en infanteristen. Zo had Napoleon weer 40.000 man meer voor zijn legers. Zij werden ingezet in de slag bij Leipzig" Jan Schot is nooit meer teruggekeerd, maar staat niet op de vermistenlijst. Uit aantekeningen achter de namen op de vermistenlijst blijkt dat er een aantal was overgeplaatst naar het 26^e regiment infanterie van linie.

Het 26^e regiment infanterie van linie heeft meegevochten in de grote veldslagen van de campagne in Duitsland, zoals de slagen bij Lützen, Bautzen, Jauer, Dresden en Leipzig. Daarna is het restant van het regiment door het terugtrekkende Franse leger achtergelaten ter verdediging van de stad Mainz.

Blijkens de brief van Jan Schot zouden zij allen ingezet zijn te Leipzig en Mainz.

⁶¹ Jan de Ruiter, Het 8e Bataillon Ouvriers in Rochefort. Hollandse lotelingen van de lichtening 1812 bij Napoleons Marine. In Gens Nostra 2018 jg. 73 nr.1-41, 43.

Zeeuwse verwanten in de Grande Armée van Napoleon

De deelname van de dienstplichtigen, afkomstig van de 17e Équipage De Haut Bord de la Marine later ingelijfd bij het 26e regiment infanterie van Linie, aan de Duitse Campagne in het bijzonder aan het beleg van Mainz is zeker en wellicht ook deelname aan de slag bij Leipzig

Het 26e regiment infanterie van linie (légère) was bij de slag van Leipzig aan de rechterzijde ingedeeld in het leger van Joachim Murat, koning van Napels, het 2e korps van maarschalk Claude-Victor Perrin, hertog van Bellune, de 5e divisie van generaal Francois Marie Dufour, de 1e brigade van generaal Sixte Estko. Het regiment stond onder leiding van kolonel Jacques Louis Dornier en bestond uit het 1^e, 2^e en 4^e bataljon groot 1596 man.

Joachim Murat

Claude-Victor Perrin

Het restant van het 26^e regiment infanterie is door het terugtrekkende Franse leger achtergelaten ter verdediging van de stad Mainz. Uit het stamboek van dit regiment blijkt dat een detachement van 24 Zeeuwen afkomstig van de 17^e Equipage op 10 oktober 1813 werd ingeschreven.

De stad Mainz werd vanaf 21 november 1813 tot 4 mei 1814 door de geallieerden belegerd. Door ziekte stierf een groot deel van het garnizoen in de hospitalen of gewoon op hun inkwartiersadres. *Mort á la chambre*, staat dan achter hun naam in het stamboek. Hoe erg de situatie was binnen de belegerde stad is te lezen in krantenberichten uit die tijd.

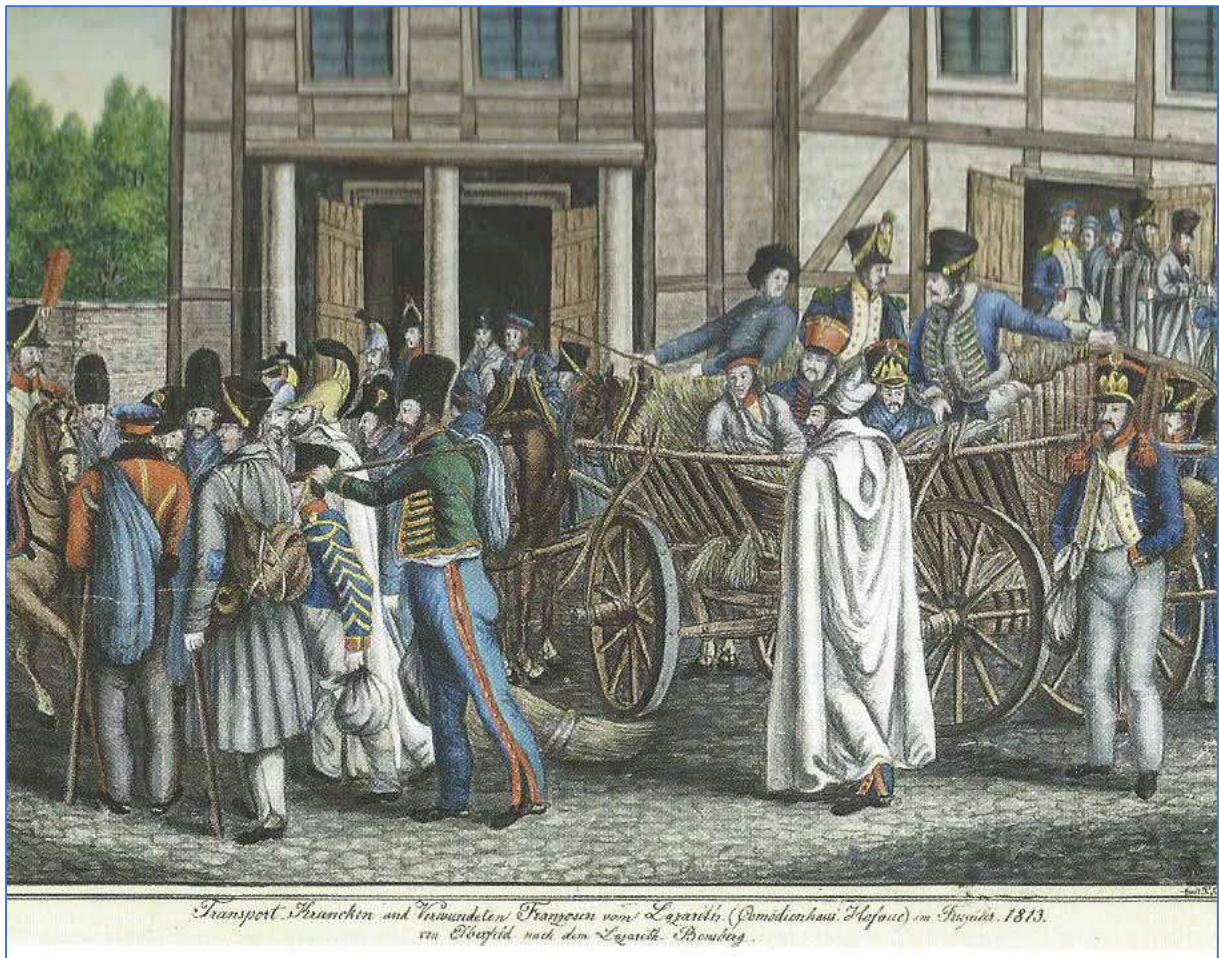

Tekening gemaakt begin 1814 in Mainz toen de vlektyfus op zijn hoogtepunt was.⁶²

⁶² Ruitersporen/verhalen/ In dienst van de keizer.

In Mainz heerscht, zegt men, thans de pest (=vlektyfus); alle Geneesheeren moeten er reeds het slachtoffer van geworden zijn en dagelijks sterven er honderden van het garnizoen. In Mainz bestaat het garnizoen nog uit 12 á 15.000 man convalescenten en conscrits, waaronder echter slechts 6 á 8.000 man in staat zijn om dienst te doen. Er is een overvloed aan brood in de vesting, maar er heerscht volslagen gebrek aan geneesmiddelen, waardoor de sterfte geweldig bevorderd wordt. De stemming onder het garnizoen is bovendien zeer slecht.⁶³

Toen Napoleon met de hoofdmacht van zijn leger – of wat daarvan over was – in Mainz arriveerde, ging het pas echt mis. Onder de uitgeputte en gedemoraliseerde troepen braken besmettelijke ziekten uit. Een officier van de genie, Valtu, gaf in een brief een ooggetuigenverslag van wat er zich in Mainz afspeelde, toen de Franse troepen daar in de eerste dagen van november aankwamen. “ik heb soldaten van alle legeronderdelen de brug [over de Rijn] zien passeren, zonder geweren, hoofddekseis en schoenen. Het was in Mainz zo druk dat mannen en paarden gedwongen waren om de nacht buiten door te brengen. De gewonden en de zieken stierven erop straat. “

Passage van gewonde en zieke Franse militairen door Elberfeld in 1813

(Aquarel: P. Schulten, coll. en foto Historisches Zentrum Wuppertal)

Op 30 oktober 1813 arriveerde Joseph Kerckhoffs, een legerarts in de Grande Armée afkomstig uit het Zuid-Limburgse Nuth, te Mainz. Hij kreeg de zorg over de patiënten in een van de militaire hospitalen. In een boekje beschreef hij zijn herinneringen aan de veldtocht. Voor de tienduizenden uit Leipzig teruggekeerde militairen en paarden was eenvoudigweg geen plaats in Mainz. Alle gebouwen zaten overvol. De straten waren er hospitalen en deze lagen vol uitwerpselen. In het hospitaal waar hij werkte,

⁶³ De Ruiter, 2013 blz. 95, Goesche Courant nr. 12 en 13, resp. van 28 en 31 januari 1814

was de toestand niet beter dan op straat. Hij schrijft: "De eerste keer dat ik dit hospitaal bezocht, dat gevestigd was in het gebouw van de stedelijke accijnzen, trof ik daar de doden en de levenden, de gewonden en de zieken door elkaar aan. De zieken lagen op de grond, zonder matras of zelfs stro, in hun eigen uitwerpselen. Ik heb op mijn tenen gelopen om niet tot aan mijn enkels in hun uitwerpselen terecht te komen. Er waren zieken bij, die zich te ruste hadden gelegd op de lichamen van overledenen. Nnaland als zoon van Cornelisme dat ze al twee, drie, vier dagen op dezelfde plek lagen, zonder dat iemand zich om hen had bekommerd, zonder dat ze ook maar een druppel water hadden gekregen. "Het wekt geen verbazing, aldus Kerckhoffs, dat de ziekte zich op verschrikkelijke wijze verbreidde zodat konvooien van soldaten uit Mainz verder trokken, het binnenland van Frankrijk in. Alleen al in Mainz overleden er in november 1813 tweehonderd militairen per dag.⁶⁴

In het voorjaar van 1814 werden de namen van een aantal Zeeuwen doorgehaald in het stamboek van het 26^e regiment infanterie van linie, zij zijn in die periode allemaal meerdere keren in het hospitaal in Mainz opgenomen en daar omgekomen.⁶⁵

De aantekening in het stamboek bij Jan Schot vermeld dat hij op 31 januari 1814 werd uitgeschreven uit het hospitaal waar hij sedert 5 november 1813 was opgenomen. Op verzoek van zijn familie of autoriteiten worden inlichtingen gevraagd over het lot van Jan Schot. Op 20 juni 1818 werd een certifi(cat) de serv(ice) afgegeven. Dit is een schriftelijk bewijs dat hij bij het regiment had gediend. Op 31 december 1819 werd een certificat d'absence afgegeven. Dit is een verklaring dat Jan Schot niet meer bij dit onderdeel aanwezig was, dus absent, zonder dat men wist hoe en waarom.

⁶⁴ Joost Welten; Naamloze doden, Een tyfusepidemie onder soldaten van Napoleon in: Rampspoed & Tegenslag Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie 2010, deel 64, blz. 60-61.

⁶⁵ De Ruiter, 2013, blz. 95.

Zeeuwen in de Grande Armée van Napoleon**Lichting 1810****124e regiment infanterie van linie, 4e bataljon**

Canton Middelburg			
Naam	Geb. datum	matricules	Opmerkingen
Cornelis Pieter Bosselaar	15-03-1790	3896	† 13-10-1813 te Stettin
Janus Engelsman	29-03-1790	3897	Déserté le.....1813
Antonie Cornelis de Blinde	29-04-1790	3897	† 1 mei 1812 Boulogne-sur-Mer
Abraham Jacob Cohen	31-01-1790	4371	Gedeserteerd 26 juni 1812
Jan Buys	08-09-1790	3900	† hospitaal Stettin 12 mei 1813
Arys Verwwer	11-05-1790	3904	Déserté le....1813
Willem Blauwaart	22-07-1790	3903	Idem
Pierre Jean Bossé	17-03-1790	3904	Idem
Jacque Stoel	01-11-1790	3905	Idem
Abraham de Pagter	26-01-1790	3907	Idem
Jan Livin Willegem	01-05-1790	3884	Idem
Johan Kroese	01-10-1790	6734	Overgepl. 2 ^e Reg. Méditerranée
Jean Jacob Hoole	30-03-1790	3899	Idem 02-11-1812
Jan Dirk Roos	22-09-1790	3906	† 9-4-1812 hospitaal Abbéville
Adam Burghart	01-01-1790	3902	Déserté le....1813
Canton Goes			
Jan Rijn	04-01-1790	3887	Déserté le....1813
Klaas Neeff	17-03-1790	3888	Idem
Frederik Milhouse	18-01-1790	3889	Idem
Jacob van Zweden	21-11-1790	3890	Idem
Cornelis Timmerman	28-09-1790	3891	Idem
Jan Gijzel	22-09-1790	3892	1-8-1812 vertrokken met toestemming
Paulus Schouwenaar	10-10-1790	3893	Déserté le....1813
David Vereecke	06-02-1790	3894	Idem
Adriaan de Winter	08-04-1790	3895	† 7-10-1813 (NA archief)
Adriaan Kwaadakker	18-06-1790	3872	Déserté le....1813
Cornelis Arnoys	25-04-1790	3873	2-11-1812 overgepl 2 ^e Reg. Méditerranée
Frans Mieras	18-11-1790	4258	5-12-1813 gevangengenomen te Stettin
Canton Heinekenszand			
Antoni Klap	04-01-1790	3874	† 30-11-1812 beleg Stettin
Joos de Vroe	26-01-1790	3875	Déserté le....1813
Danker Blok	14-10-1790	3876	† 18-5-1813 Stettin
Willem Olivier	06-01-1790	3877	Déserté le....1813
Adriaan de Meij	27-12-1790	3878	Idem
Canton Kruiningen			
Dignus Valij	15-01-1790	3879	Idem
Jacobus Marinusse	03-03-1790	3880	† 30-6-1813 hospitaal St. Omer
Cornelis Glerum	02-03-1813	3881	† 21-3-1813 (NA Archief)
Canton Kortgene			
Leendert Versluys	19-01-1790	3885	Déserté le....1913
Abraham Romeyn	18-01-1790	3886	Idem
Canton Zierikzee			
Marinus Trompert	31-03-1790	3864	Idem
Jacobus Brouwer	26-10-1791	3865	Idem
Job Stijverberg	25-04-1791	3866	Idem
Johan van Vessem	13-09-1790	3867	Idem
Pierre Boone	24-02-1790	4264	17-10-1813 gedeserteerd
Jacobus van Gink	02-07-1790	3868	Déserté le....1813
Josse Flohil	31-03-1790	3869	Idem

Zeeuwse verwanten in de Grande Armée van Napoleon

Naam	Geb. datum	matricules	Opmerkingen
Canton Brouwershaven			
Marinus Beijje	03-06-1790	3883	† 7-3-1813 hospitaal Hannover
Mathijs Eijke	04-11-1790	3870	16-10-1813 gedeserteerd
Krijn Dirkse Fokker	07-03-1790	3883	† 24-3-1812 hospitaal Abbéville
Marinus Scharre	05-02-1790	3860	Déserté le....1813
Bartel van de Velde	25-08-1790	3861	Idem
Canton Tholen			
Dignus Lindhout	06-03-1790	3862	Idem
Pierre Drogendijk	06-01-1790	4159	Idem
Willem Moeliker	12-12-1790	3863	Overgeplaatst naar 2 ^e Bataljon
Canton Vlissingen			
Cornelis Bosselaar	15-03-1790	?	?
Janus Engelsman	20-03-1790	3897	
Lambertus van Sighem	24-04-1790	?	?
Remplaçanten			
Jean Jacque van Dam	09-04-1789	4261	Déserté le....1813
Jacque Snel	25-03-1787	3871	Idem
Cornelis Jaxque Pooj	22-11-1786	4260	Idem
Cornelis der Salm	28-10-1786	4262	Idem

De samenstelling van deze lijst is gebaseerd op de publicatie van P.F. Poortvliet mei 1994:

Archief Kapitein van Recruitering II (1810-1811), NGV afd. Zeeland, Prae 1600 club.

De nummers matricules en de meeste opmerkingen verwijzen naar het Register Matricules van het 124e Régiment d'Infanterie de Ligne, SHD/GR 21Yc 872, aanwezig te Vincennes, Frankrijk, op de website MémoiresdesHommes. Zie voor het begrip déserté le...1813 in bovenstaande tekst bij het 124e Regiment infanterie van linie.